

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی

**برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته
رشته پرستاری سلامت جامعه**

(مشخصات کلی، برنامه، سرفصل دروس و نحوه ارزشیابی)

مصوب پنجاهمین جلسه شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی

مورخ ۱۳۹۱/۱۲/۸

بسمه تعالی

برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته پرستاری سلامت جامعه

رشته: پرستاری سلامت جامعه

دوره: کارشناسی ارشد ناپیوسته

دبیرخانه تخصصی: دبیرخانه شورای آموزش علوم پایه پزشکی، بهداشت و تخصصی

شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی در پنجاهمین جلسه مورخ ۹۱/۱۲/۸ بر اساس طرح دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته پرستاری سلامت جامعه که به تأیید دبیرخانه شورای آموزش علوم پایه پزشکی، بهداشت و تخصصی رسیده است، برنامه آموزشی این دوره ها را در پنج فصل (مشخصات کلی، برنامه، سرفصل دروس و ارزشیابی برنامه) بشرح پیوست تصویب کرد و مقرر می دارد:

۱- برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته پرستاری سلامت جامعه از تاریخ ابلاغ برای کلیه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند لازم الاجرا است.

الف- دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اداره می شوند.

ب- موسساتی که با اجازه رسمی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و براساس قوانین، تأسیس می شوند و بنابراین تابع مصوبات شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی می باشند.

ج- مؤسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل می شوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند.

۲- از تاریخ ابلاغ این برنامه کلیه دوره های آموزشی و برنامه های مشابه مؤسسات در زمینه دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته پرستاری سلامت جامعه در همه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی مذکور در ماده ۱ منسوخ می شوند و دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی یاد شده مطابق مقررات می توانند این دوره را دایر و برنامه جدید را اجرا نمایند.

۳- مشخصات کلی، برنامه درسی، سرفصل دروس و ارزشیابی برنامه دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته پرستاری سلامت جامعه در پنج فصل جهت اجرا ابلاغ می شود.

رای صادره در پنجاهمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۹۱/۱۲/۸ در مورد

برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته پرستاری سلامت جامعه

- ۱- برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته پرستاری سلامت جامعه با اکثریت آراء به تصویب رسید.
۲- برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته پرستاری سلامت جامعه از تاریخ تصویب قابل اجرا است.

مورد تأیید است

دکتر سید منصور رضوی

دبیر شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

مورد تأیید است

دکتر مصطفی رضائیان

دبیر شورای علوم پزشکی، بهداشت و تخصصی

مورد تأیید است

دکتر بهرام عین اللهی

معاون آموزشی

رای صادره در پنجاهمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۹۱/۱۲/۸ در مورد برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته پرستاری سلامت جامعه صحیح است و به مورد اجرا گذاشته شود.

دکتر محمد حسن طریقت منفرد

سرپرست وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

و رئیس شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

فصل اول

برنامه آموزشی رشته پرستاری سلامت جامعه در مقطع کارشناسی ارشد ناپيوسته

مقدمه:

رشته پرستاری سلامت جامعه در راستای سیاستهای سلامت محور مبتنی بر اسناد بالا دستی تنظیم و تدوین شده است. این رشته بر سلامت آحاد جامعه تمرکز دارد به طوری که دانش آموختگان آن با تلفیق دانش پرستاری با سایر علوم مرتبط با سلامت قادر به شناسایی مشکل، حل مساله و تصمیم گیری مبتنی بر شواهد جهت پاسخگویی به نیازهای جامعه خواهند بود. این رشته برای اولین بار در سال ۱۳۵۵ تحت عنوان کارشناسی ارشد پرستاری بهداشت همگانی در کشور راه اندازی و در سال ۱۳۷۴ به صورت یکی از گرایش های رشته کارشناسی ارشد ناپیوسته پرستاری با عنوان پرستاری بهداشت جامعه در برنامه های آموزش پرستاری و مدیریت خدمات پرستاری به تصویب رسیده است. بازنگری این دو برنامه در سال ۱۳۸۰ به ترتیب به دانشکده های پرستاری دانشگاههای علوم پزشکی مشهد و شیراز محول گردید. نسخه های بازنگری شده این دو دانشگاه، به دلیل گذشت زمان و ضرورت به روز رسانی مجدداً در سال ۱۳۸۸ مبنای کار کارگروه های بازنگری قرار گرفت و نهایتاً در سال ۱۳۹۱ در چارچوب مورد نظر شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی نهایی گردید.

عنوان و مقطع رشته به فارسی و انگلیسی:

دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته پرستاری سلامت جامعه

Community Health Nursing or Public Health Nursing (MSc)

تعریف رشته:

رشته پرستاری سلامت جامعه در مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته شاخه ای از رشته پرستاری است که دانش آموختگان آن، با تلفیق علم پرستاری با سایر علوم مرتبط با سلامت و عملکرد مبتنی بر شواهد در عرصه های مختلف جامعه فعالیت دارند و خدمات خود را با تاکید بر پیشگیری اولیه به آحاد جامعه ارایه می کنند. رویکرد اصلی این رشته ، محوریت سلامت جامعه است.

شرایط و نحوه پذیرش در دوره:*

- قبولی در آزمون ورودی مطابق با ضوابط و مقررات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
- دارا بودن مدرک کارشناسی پیوسته یا ناپیوسته پرستاری اخذ شده از داخل یا خارج از کشور مورد تایید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

مواد امتحانی و ضرایب آن:

ردیف	ماده امتحانی	ضریب
۱	پرستاری داخلی- جراحی	۳
۲	پرستاری کودکان	۲
۳	پرستاری بهداشت مادران و نوزادان	۲
۴	پرستاری بهداشت جامعه	۳
۵	پرستاری بهداشت روان	۲
۶	زبان عمومی	۲
	جمع	۱۴

* جهت کسب اطلاعات از آخرین تغییرات در مدارک تحصیلی مورد پذیرش و مواد امتحانی و ضرایب آزمون ورودی هر سال تحصیلی، به دفترچه آزمون کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته های علوم پزشکی مربوط به آن سال تحصیلی مراجعه شود.

تاریخچه و سیر تکاملی دوره در جهان و ایران:

همگام با توسعه دانش و تکنولوژی و نیاز به اعتلاء خدمات در نظام سلامت و رفاه اجتماعی دوره کارشناسی ارشد رشته پرستاری سلامت جامعه در بیشتر دانشگاه های معتبر دنیا نظیر UCSF, Yale, Johns Hopkins, Ottawa دایر گردید. در ایران با حمایت وزارت علوم و آموزش عالی از سال ۱۳۵۴ مجوز برنامه های آموزشی کارشناسی ارشد ناپیوسته پرستاری که به همت پیشکسوتان این رشته خانم ها شفیقه هروآبادی و دکترسادات سید باقر مداح و با همکاری انجمن پرستاری ایران تهیه و تدوین شده بود به مراکز آموزش عالی پرستاری دانشگاه ملی وقت (علوم پزشکی شهید بهشتی)، مرکز پزشکی ایران وقت، انستیتو عالی پرستاری فیروزگر و انستیتو روانپزشکی ایران اعطا و رشته پرستاری بهداشت همگانی در مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته در مهر ماه سال ۱۳۵۵ در مرکز پزشکی تهران به پذیرش دانشجویان در این مقطع مبادرت کرد. با پیروزی انقلاب اسلامی و بازنگری برنامه های، کارشناسی ارشد پرستاری دو برنامه آموزشی تحت عناوین آموزش پرستاری با پنج گرایش (داخلی و جراحی، کودکان، روان پرستاری، سلامت جامعه و مدیریت) و مدیریت خدمات پرستاری با چهار گرایش (داخلی و جراحی، کودکان، روان پرستاری، سلامت جامعه) تصویب و به تدریج دانشگاه تربیت مدرس و دانشکده های پرستاری وابسته به دانشگاه های علوم پزشکی در استانهای بزرگ کشور از سال ۱۳۶۱ موفق به اخذ مجوز و پذیرش دانشجویان در مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته پرستاری گردیدند. در آخرین مصوبات (سال ۱۳۷۴) پرستاری سلامت جامعه به عنوان یک گرایش در دو برنامه دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته آموزش پرستاری و کارشناسی ارشد مدیریت خدمات پرستاری بوده است.

جایگاه های شغلی دانش آموختگان:

- ۱- مراکز بهداشتی و درمانی
- ۲- بیمارستانها در سیستم پزشکی خانواده و نظام ارجاع
- ۳- مراکز توانبخشی، نگهداری سالمندان
- ۴- مدارس
- ۵- مراکز درمان اعتیاد
- ۶- عرصه هایی که دچار سوانح و بلایا شده اند
- ۷- کلیه سازمان ها و ارگان های نیازمند به خدمات پرستاری سلامت جامعه
- ۸- مراکز تحقیقات ، شرکت های دانش بنیان و مراکز رشد

فلسفه (ارزش ها و باورها):

در تدوین این برنامه، بر ارزش های زیر تاکید شده است:

- انسان به عنوان جانشین خدا دارای شان، کرامت، قداست، حرمت و منزلت والایی بوده و سلامت از حقوق اساسی او است.
- انسان سالم محور توسعه پایدار است.
- سلامت محوری و توجه به سطوح پیشگیری اولویت اول در تدوین این برنامه است.
- رعایت عدالت اجتماعی (برابری در بهره مندی از خدمات سلامت) در ارایه مراقبت های بهداشتی به انسان ضروری است.
- مشارکت در تصمیم گیریهای مربوط به سلامت از حقوق اصلی فرد، گروه، خانواده و جامعه است.
- رعایت اخلاق حرفه ای محور ارائه خدمات پرستاری سلامت جامعه است.
- جامعه محور بودن اصالت این برنامه است.

دورنما (چشم انداز):

در ۱۰ سال آینده، این دوره در کشور، از لحاظ استانداردهای آموزشی، تولیدات پژوهشی و ارائه خدمات پرستاری سلامت جامعه به مردم، در منطقه در رتبه کشورهای مطرح خواهد بود.

رسالت (ماموریت):

رسالت این دوره، تربیت پرستارانی آگاه، کارآمد، متعهد، مسئولیت پذیر و پاسخگو است که با تلفیق و کاربرد علم پرستاری و سایر علوم سلامت و عملکرد مبتنی بر شواهد در عرصه های مختلف جامعه فعالیت و موجب ارتقای سطح سلامت جامعه و کیفیت زندگی می شوند.

پیامدهای مورد انتظار از دانش آموختگان:

دانش آموختگان این دوره قادر خواهند بود:

- خدمات پرستاری مورد نیاز را به افراد، خانواده و جامعه ارائه نمایند.
- با تفکر انتقادی و به کارگیری روشهای خلاق در امر تصمیم گیری برای حل مسائل بهداشتی جامعه مشارکت نمایند.
- جهت ارائه خدمات بهداشتی مورد نیاز جامعه در شرایط گوناگون با سایر گروههای نظام سلامت تعامل سازنده داشته باشند.
- از فناوری ها و دانش روز مبتنی بر شواهد در جهت ارتقاء کیفیت مراقبت های بهداشتی، با در نظر گرفتن امکانات و منابع موجود کشور استفاده بهینه نمایند.

نقش های دانش آموختگان در جامعه:

پیشگیری   مراقبتی   آموزشی مشاوره ای   مدیریتی   پژوهشی

وظایف حرفه ای دانش آموختگان به ترتیب هر نقش به شرح زیر است:

در نقش پیشگیری

- مشارکت در ایمن سازی جامعه در قالب برنامه های معاونت بهداشتی
- مشارکت در طرح های غربالگری در نظام سلامت نظیر: طرحهای غربالگری سرطان ها، بیماریهای واگیر و غیرواگیر، بهداشت محیط و بهداشت حرفه ای
- مشارکت در برنامه های پیشگیرانه نظام سلامت (برنامه های ارتقای سلامت افراد، خانواده ها و جامعه)
- بیمار یابی در قالب برنامه های نظام سلامت و ارائه گزارش به مسئولین
- همکاری در بررسی و تحلیل وضعیت و تشخیص مشکلات سلامت در سطح جامعه

در نقش مراقبتی

- ارائه خدمات پرستاری به گروه های هدف دارای اولویت نظیر زنان، سالمندان، کودکان و نوجوانان، افراد ناتوان، کارگران و غیره
- ارائه مراقبت های پرستاری در مراکز بهداشتی در برنامه پزشک خانواده و نظام ارجاع
- پیگیری وضعیت سلامت مدجو و خانواده در منزل با انجام بازدید و ارائه مراقبت های خاص پرستاری و آموزش های ضروری در منزل و ارجاع در صورت لزوم
- ارائه مراقبتهای فوری پرستاری به آسیب دیدگان در صحنه هایی که دچار سوانح و بلایا شده اند.
- جلب مشارکت مدجو و خانواده در کلیه تصمیم گیری های مرتبط با سلامت جامعه
- مشارکت و همکاری با سایر اعضاء گروه سلامت در ارائه خدمات سلامتی
- مشارکت با نهادهای اجتماعی جهت ارائه خدمات به گروه های محروم و فاقد دسترسی به خدمات سلامتی
- کمک به پزشک خانواده برای ارائه خدمات پرستاری در جامعه تحت پوشش

در نقش آموزشی

- توانمندسازی فرد، خانواده و جامعه در ارتباط با سلامت
- آموزش فرد، خانواده و جامعه در سطوح پیشگیری بر اساس نیازها
- به کارگیری دانش، روشها و فناوری های نوین در ارائه خدمات آموزشی
- مشارکت و همکاری در آموزش دانشجویان دوره های کارشناسی و کارکنان نظام سلامت در عرصه های ارائه خدمات سلامت
- مشارکت در تدوین دستورالعملهای آموزشی در برنامه های حاکمیت بالینی

در نقش مشاوره ای

- همکاری در ارجاع فرد و خانواده در نظام سلامت
- تحلیل، شناسایی مشکلات پرستاری در جامعه و ارائه راهکارهای اصلاحی به مسئولین مربوطه

در نقش مدیریتی

- مشارکت در سیاستگذاری های پرستاری در جامعه
- همکاری در برنامه ریزی و اجرای برنامه های تامین سلامت در جامعه، با تأکید بر خدمات پرستاری برنامه ها
- همکاری در مدیریت بحران های اجتماعی در زمینه پرستاری

در نقش پژوهشی

- همکاری و مشارکت در انجام و توسعه پژوهش های سلامت محور و مبتنی بر جمعیت در نظام سلامت (Health System Research) در رشته پرستاری جامعه
- پیشنهاد و اجرای طرح های بنیادی و کاربردی
- انجام پژوهش و ارائه مقاله در کنگره های ملی و بین المللی در راستای پرستاری سلامت جامعه
- انتشار، انتقال دانش و به کار گیری نتایج تحقیقات در جهت توسعه و ارتقای سطح کیفیت خدمات بهداشتی- درمانی، توانبخشی و مراقبتهای پرستاری در جامعه

توانمندی و مهارت های اصلی مورد انتظار

(Expected Competencies)

الف: توانمندی های عمومی مورد انتظار: (General Competencies)

- مهارتهای ارتباطی (فردی و گروهی)
- انجام مصاحبه
- نقد، سیاستها، پروژه ها، برنامه ها و فرآیندها
- آموزش به فرد و خانواده

- پژوهش و نگارش مقالات علمی
- مهارت‌های حل مسئله
- مهارت‌های مدیریت (مهارت‌های فنی، ادراکی، انسانی، سیاستی، شبکه‌سازی و ارتباطی)
- وظایف مدیریتی (برنامه‌ریزی، سازماندهی، اداره و کنترل پایش، بکارگیری تکنیکها، تصمیم‌گیری، ارزشیابی، هماهنگی و بازرنگری)
- ارزیابی خطرات سلامت جامعه (Environmental visit)
- ارزیابی سلامت عمومی در جامعه
- Home visit
- School visit
- پایش رشد و نمو کودکان
- ارزیابی توانمندی‌های سالمندان
- کنترل عفونت در بخش‌های بیمارستانی و مراکز بهداشتی درمانی و عرصه‌های پرستاری
- مهارت ایمن‌سازی
- توانایی تریاژ بیماران
- ارجاع به منابع جامعه و پیگیری
- تهیه گزارش
- خودار تقایی مادام‌العمر

ب: مهارت‌های عملی مورد انتظار (Expected Procedural Skills):

ضروری است، دانش آموختگان این دوره، به کلیه مهارت‌های عملی (procedural skills) دوره کارشناسی با تأکید بر مهارت‌های زیر مسلط باشند:

مهارت				حداقل تعداد موارد انجام مهارت برای یادگیری
مشاهده	کمک در انجام	انجام مستقل	کل دفعات	
۲	۳	۵	۱۰	مهارت‌های "Basic life support" بر روی مولاژ در "Skill Lab."
۵	۵	۱۰	۲۰	انجام واکسیناسیون
۲	۲	۲	۶	انجام تست مانتو (PPD)
۲	۲	۲	۶	تهیه محلول مایع درمانی (ORT)
۲	۳	—	۵	مدیریت حمل فرد مصدوم یا آسیب دیده در بحران در "Skill Lab."
۳	۲	۱۰	۱۵	استفاده از گلوکومتر
۳	۲	۱۰	۱۵	استفاده از کوآگولومتر
۲	۳	۵	۱۰	خونگیری از پاشنه پای نوزادان
۵	۵	۱۰ (با هر دستگاه)	۴۰	کار با اتوکلاو، کمی کلاو و فور در بیمارستانها و مراکز بهداشتی درمانی
۲	۳	۵	۱۰	نمونه برداری از تجهیزات و محیط برای کنترل عفونت در مراکز بهداشتی و درمانی و سایر محیط‌ها
۲	۳	۵	۱۰	پایش استریلیزاسیون در CSR
۲	۴	۴	۱۰	معاینه پستان (breast examination) (برای پرستاران خانم)
۲	۴	۴	۱۰	مراقبت از تراکتوستومی

Educational Strategies:

راهبردهای آموزشی:

این برنامه بر راهبردهای زیر استوار است:

- یادگیری مبتنی بر وظایف (Task based)
- یادگیری مبتنی بر مشکل (Problem based)
- یادگیری مبتنی بر موضوع (Subject directed)
- یادگیری مبتنی بر شواهد (evidence based)
- یادگیری جامع نگر (Holistic Learning)
- یادگیری سیستماتیک
- آموزش مبتنی بر صلاحیت‌های تخصصی حرفه‌ای
- یادگیری دیسپلینری همراه با ادغام موضوعی در صورت نیاز

روش‌ها و فنون آموزشی:

در این دوره، عمدتاً از روش‌ها و فنون آموزشی زیر بهره گرفته خواهد شد:

- انواع کنفرانس‌های داخل بخشی، بین رشته‌ای و بین دانشگاهی و سمینار
- بحث در گروه‌های کوچک - کارگاه‌های آموزشی - ژورنال کلاب و کتاب خوانی - Case presentation
- آموزش سرپایی در مراکز بهداشتی و درمانی و سایر عرصه‌های ارائه خدمات سلامت
- استفاده از تکنیک‌های آموزش از راه دور بر حسب امکانات و شبیه سازی
- مشارکت در آموزش رده‌های پایین‌تر
- Self Learning, self study
- روش و فنون آموزشی دیگر بر حسب نیاز و اهداف آموزشی

انتظارات اخلاقی از فراگیران

انتظار می‌رود که فراگیران:

- منشور حقوقی بیماران (۱) را دقیقاً رعایت نمایند.
- مقررات مرتبط با حفاظت و ایمنی (Safety) بیماران، کارکنان و محیط کار را دقیقاً رعایت نمایند. (لازم است این مقررات توسط گروه یا بخش مربوطه تدوین و در اختیار دانشجویان قرار داده شود.) گروه آموزشی موظف است که مقررات ایمنی بیمارانی که در منزل مراقبت می‌شوند را تدوین و در اختیار فراگیران قرار دهند.
- مقررات مرتبط با Dress Code (۲) را رعایت نمایند.
- از منابع و تجهیزاتاتی که تحت هر شرایطی با آن کار می‌کنند، محافظت نمایند.
- به استادان، کارکنان، هم‌دوره‌ها و فراگیران دیگر احترام بگذارند و در ایجاد جو صمیمی و احترام‌آمیز در محیط کار مشارکت نمایند.
- در نقد برنامه‌ها، ملاحظات اخلاق اجتماعی و حرفه‌ای را رعایت کنند.
- در انجام پژوهش‌های مربوط به رشته، نکات اخلاق پژوهش را رعایت نمایند.
- در ویزیت از منازل آداب اسلامی و حقوقی را رعایت نمایند.
- موارد ۱، ۲ در بخش ضمایم این برنامه آورده شده‌اند.

Student Assessment

ارزیابی فراگیر:

الف- روش ارزیابی

دانشجویان با روشهای زیر ارزیابی خواهند شد.

- کتابی شفاهی آزمون تعاملی رایانه‌ای OSCE OSLE OSFE
DOPS آزمون ۳۶۰ درجه

ارزیابی کارپوشه (port folio) شامل: ارزیابی کارنما (Log book)، نتایج آزمونهای انجام شده، مقالات، تشویق‌ها و تذکرات، گواهی‌های انجام کار و نظایر آن است.

ب- دفعات ارزیابی:

- مستمر
- دوره‌ای
- نهایی

فصل دوم

(حداقل نیازهای برنامه)

برنامه آموزشی رشته سلامت جامعه
در مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته

حداقل هیات علمی مورد نیاز (تعداد - گرایش - رتبه):

حداقل دارای یک نفر عضو هیات علمی ثابت و تمام وقت در مرتبه دانشجویی و دو نفر عضو هیات علمی ثابت و تمام وقت در مرتبه استادیاری با حداقل سه سال سابقه تدریس و تحقیق در رشته مورد نظر

کارکنان مورد نیاز برای اجرای برنامه:

- پرستار سلامت جامعه در مقاطع کارشناسی ارشد
- کادر فنی شبکه بهداشت و درمان
- رابطین بهداشتی

فضاها و امکانات آموزشی عمومی مورد نیاز:

فضای عمومی مورد نیاز عبارتند از:

- کلاسهای درسی
- اتاق کارآموزان و کارورزان
- اینترنت با سرعت کافی
- سالن کنفرانس
- بایگانی آموزش
- اتاق استادان
- اتاق رایانه
- کتابخانه
- Skill Lab-

فضاها و عرصه های اختصاصی مورد نیاز:

- مراکز بهداشتی و درمانی (شبکه بهداشت و درمان)
- پایگاه های جمعیتی (Population Lab.)
- مراکز پزشک خانواده
- خانه های سلامت شهرداری، مدارس
- خانه های سالمندان
- در صورت وجود hospices * (محل نگهداری بیماران بسیار بدحال)
- کلیه سازمانها و ارگان های نیازمند به خدمات پرستاری سلامت جامعه
- بیمارستان ها

جمعیت های مورد نیاز:

- جمعیت تعریف شده (Defined Population)
- مراجعین به مراکز بهداشتی و درمانی (زنان باردار، نوزادان، شیرخواران، سالمندان)
- دانش آموزان، دانشجویان
- گروهها و سازمان های غیر دولتی (Non Governmental Organizations)

سایر حیطه های علمی مورد نیاز:

علاوه بر اعضای هیات های علمی و کارکنان مورد نیاز جهت اجرای برنامه، گروه آموزشی مربوطه می تواند از همکاری رشته های ذیل برخوردار گردد:

- اپیدمیولوژی
- رشته های بهداشتی (آموزش بهداشت، بهداشت حرفه ای، بهداشت محیط)
- آمار زیستی و تحقیق
- مدیریت و سیاستگذاری سلامت
- روان شناسی

فصل سوم
مشخصات دوره و دروس
برنامه آموزشی رشته پرستاری سلامت جامعه
در مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته

نام برنامه: کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته پرستاری سلامت جامعه

طول دوره و شکل نظام آموزشی: مطابق با آئین نامه دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته مصوب شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی می باشد.

تعداد کل واحد های درسی:

تعداد واحدهای درسی در این دوره ۳۲ واحد است که به شرح زیر می باشد:

دروس اختصاصی	۲۸	واحد
پایان نامه	۴	واحد
جمع کل	۳۲	واحد

تذکر:

تذکر ۱: ساعات حضور در عرصه های کارآموزی و کارورزی مطابق با ساعت شیفت های کاری، از شنبه لغایت پنجشنبه خواهد بود. (۶ ساعت عصرکاری - ۶ ساعت صبح کاری - ۱۲ ساعت شب کاری)

تذکر ۲: گذراندن کارگاه های آموزشی کارگاه مهارت های ارتباطی - کارگاه پویایی گروه - کارگاه کنترل عفونت در بیماران، بیمارستان و منازل - کارگاه ارتقای کیفیت خدمات و حاکمیت بالینی - کارگاه خدمات مبتنی بر شواهد برای دانشجویان الزامی است ارائه گواهی از دانشگاه های معتبر مورد قبول است

کارگاههای فوق توسط گروه آموزشی، با همکاری متخصصین و گروههای آموزشی دیگر طراحی و ارائه خواهند شد.

تذکر ۳: کارآموزی و کارورزیها بصورت شیفت در گردش و یا در ایام تعطیل با توجه به امکانات و نظر مدیران آموزشی دانشکده می تواند اجرا شود

تذکر ۴: از تمام ظرفیت های آموزشی و بالینی برای آموزش این دوره استفاده گردد.

شرح دوره:

نیم سال اول: جمع واحد: ۸/۵ واحد

IT	*دروس نظری و عملی: ۶/۵ واحد (کدهای ۰۱، ۰۳، ۰۴، ۰۶ و ۰۷) به مدت ۲/۵ ماه
Ethics	* کارآموزی: ۲ واحد (کدهای ۰۴-۰۶) به مدت ۲ ماه
Model	*تعداد کشیک: ۱۵ کشیک: ۲ شب کار - ۹ صبح کار - ۴ عصر کار
Education	* کارگاه های آموزشی: کارگاه مهارت های ارتباطی - کارگاه پویایی گروه
Epi	

نیم سال دوم: جمع واحد: ۹/۵ واحد

men health
health promotion
Family
Research

*دروس نظری و عملی: ۶/۵ واحد (کدهای ۰۲-۰۸-۰۹-۱۳) به مدت ۲/۵ ماه
*کارآموزی: ۳ واحد (کدهای ۰۸-۰۹-۱۳) به مدت ۲ ماه
*تعداد کشیک: ۲۲ کشیک: ۳ شب کار - ۱۴ صبح کار - ۵ عصر کار
*کارگاه های آموزشی: کارگاه کنترل عفونت در بیماران، بیمارستان و منازل
*ثبت نام و شروع پایان نامه

نیم سال سوم: جمع واحد: ۸ واحد

planning CHN
Economic
Culture
systems
Vulnerability

*دروس نظری و عملی: ۵/۵ واحد (کدهای ۰۵-۱۰-۱۱-۱۲-۱۴) ادامه پایان نامه به مدت ۲ ماه
*کارآموزی: ۲/۵ واحد (کدهای ۰۵-۱۲-۱۴) به مدت ۲/۵ ماه
*تعداد کشیک: ۱۸ کشیک: ۳ شب کار - ۱۰ صبح کار - ۵ عصر کار
*کارگاه های آموزشی: کارگاه ارتقای کیفیت خدمات و حاکمیت بالینی

نیم سال چهارم: ۱۰ واحد (۴ واحد پایان نامه و کارورزی ۶ واحد)

*دروس: ادامه پایان نامه و دفاع از پایان نامه

- کارورزی: ۶ واحد (کد ۱۵) ۴۰۸ ساعت

- انجام کارورزی به مدت ۳ ماه در عرصه به صورت تمام وقت، شیفت در گردش

- محل کارورزی: کلیه بخش های کودکان، اورژانس، مراکز بهداشتی درمانی، مرکز پزشک خانواده و بازدید منزل

- هر ماه ۱۳۶ ساعت جمعاً ۴۰۸ ساعت (کشیک ها: ۱۶ شب کار - ۲۰ صبح کار - ۱۶ عصر کار)

*کارگاه آموزشی: کارگاه خدمات مبتنی بر شواهد

تذکر: جهت شرط فراغت از تحصیل دانشجویان تکمیل نمودن Log book مهارتهای تخصصی مصوب الزامی می باشد.

جدول الف - درس کمبود یا جبرانی برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته پرستاری سلامت جامعه

پیش نیازها همزمان	تعداد ساعات درسی			تعداد واحد درسی			نام درس	درس
	جمع	عملی	نظری	جمع	عملی	نظری		
-	۲۶	۱۷	۹	۱	۰/۵	۰/۵	سیستم های اطلاع رسانی پزشکی*	۰۱
-	۶۸	۳۴	۳۴	۳	۱	۲	آمار و روش تحقیق پیشرفته**	۰۲
-	۹۴	۵۱	۴۳	۴	۱/۵	۲/۵	جمع	

* گذراندن این درس برای همه دانشجویان به عنوان درس کمبود یا جبرانی الزامی می باشد.

** گذراندن این درس با تشخیص گروه آموزشی و تایید شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه به عنوان درس کمبود یا جبرانی الزامی است.

جدول ب: دروس اختصاصی برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته پرستاری سلامت جامعه

کد درس	نام درس	تعداد واحد					تعداد ساعات				
		نظری	عملی	کارآموزی	کارورزی	جمع	نظری	عملی	کارآموزی	کارورزی	جمع
۰۳	اخلاق پرستاری و روابط حرفه‌ای	۱	۰/۵	-	-	۱/۵	۱۷	۱۷	-	۳۴	
۰۴	نظریه ها، الگوهای پرستاری سلامت جامعه و کاربرد آنها	۱	-	۱	-	۲	۱۷	-	۵۱	۶۸	
۰۵	برنامه ریزی و ارزشیابی مراقبت‌های پرستاری برای سلامت جامعه	۱	-	۱	-	۲	۱۷	-	۵۱	۶۸ و ۰۴ و ۰۷	
۰۶	روش های آموزش به فرد، خانواده و جامعه	۱	-	۱	-	۲	۱۷	-	۵۱	۶۸	
۰۷	اپیدمیولوژی پیشرفته	۱/۵	۰/۵	-	-	۲	۲۶	۱۷	-	۴۳	
۰۸	سلامت زنان و مردان در سنین باروری	۱	-	۱	-	۲	۱۷	-	۵۱	۶۸ و ۰۷	
۰۹	ارتقای سلامت و سبک زندگی سالم	۱	-	۱	-	۲	۱۷	-	۵۱	۶۸ و ۰۴	
۱۰	اقتصاد و پرستاری	۱	-	-	-	۱	۱۷	-	-	۱۷	
۱۱	فرهنگ و پرستاری	۱	-	-	-	۱	۱۷	-	-	۱۷	
۱۲	نظام های عرضه خدمات سلامت	۱	-	۰/۵	-	۱/۵	۱۷	۲۶	-	۴۳	
۱۳	پرستاری سلامت جامعه (خانواده)	۱/۵	-	۱	-	۲/۵	۲۶	-	۵۱	۷۷ و ۰۴ و ۰۵ و ۰۶ و ۰۹ و ۱۱	
۱۴	پرستاری سلامت جامعه (گروه های آسیب پذیر)	۱/۵	-	۱	-	۲/۵	۲۶	-	۵۱	۷۷ و ۰۴ و ۰۵ و ۰۶ و ۰۹ و ۱۱	
۱۵	کارورزی	-	-	-	-	۶	-	-	-	۴۰۸	
۱۶	پایان نامه	۴	-	-	-	-	-	-	-	-	
جمع کل		۳۲									

نام درس: سیستمهای اطلاع‌رسانی پزشکی

کد درس: ۰۱

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۱

نوع واحد: نظری- عملی (۰/۵ واحد نظری- ۰/۵ واحد عملی)

رئوس مطالب (۹ ساعت نظری- ۱۷ ساعت عملی):

*آشنایی با رایانه‌ی شخصی:

۱- شناخت اجزای مختلف سخت‌افزاری رایانه شخصی و لوازم جانبی.

۲- کارکرد و اهمیت هریک از اجزای سخت‌افزاری و لوازم جانبی.

*آشنایی و راه‌اندازی سیستم عامل ویندوز:

۱- آشنایی با تاریخچه‌ی سیستم عامل‌های پیشرفته خصوصاً ویندوز.

۲- قابلیت و ویژگی‌های سیستم عامل ویندوز.

۳- نحوه‌ی استفاده از Help ویندوز.

۴- آشنایی با برنامه‌های کاربردی مهم ویندوز (ورد، پاورپوینت، اکسس، اکسل و ...)

آشنایی با بانکهای اطلاعاتی مهم و نرم‌افزارهای عملی- کاربردی رشته تحصیلی.

۱- معرفی و ترمینولوژی اطلاع‌رسانی.

۲- آشنایی با نرم‌افزارهای کتب مرجع رشته تحصیلی روی لوح فشرده و نحوه استفاده از آنها.

۳- آشنایی با بانکهای اطلاعاتی نظیر: Medline, Embase, Biological Abstract و ... و نحوه جستجو در آنها.

۴- آشنایی با مجلات الکترونیکی Full-Text موجود روی لوح فشرده و روشهای جستجو در آنها.

*آشنایی با اینترنت:

۱- آشنایی با شبکه‌های اطلاع‌رسانی.

۲- آشنایی با مرورگرهای مهم اینترنت و فراگیری ابعاد مختلف آن.

۳- فراگیری نحوه‌ی تنظیم مرورگر اینترنت برای اتصال به شبکه.

۴- مهارت جستجو با موتورهای جستجوی مهم و جستجوی علمی scientific search

۵- آشنایی با چند سایت معروف و مهم رشته‌ی تحصیلی.

منابع درس:

1-Finding Information in Science, Technology and Medicine Jill Lambert, Taylor & Francis , latest edition

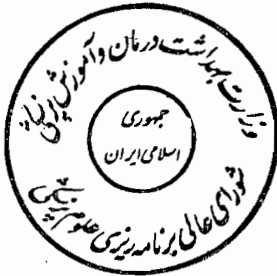
2- Information Technology Solutions for Healthcare Krzysztof Zieliński et al., latest edition

شیوه ارزشیابی فراگیر:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در اواسط و پایان دوره بصورت تشریحی انجام می‌شود.

- در حیطه روانی- حرکتی: آزمون عملی مهارت دانشجو در استفاده از رایانه، سیستم عامل ویندوز و جستجوی

اینترنتی با استفاده از چک لیست انجام می‌گیرد.

هدف کلی درس: تسلط فراگیران بر مفاهیم آمار توصیفی-تحلیلی، روش های تحقیق علمی، بگونه ای که قادر به طراحی و اجرای یک طرح پژوهشی و کاربرد نتایج تحقیقات گذشته در عمل باشند.

شرح درس: در این درس اصول و مبانی روش تحقیق، چگونگی طراحی یک طرح پژوهشی و قواعد نقد و بررسی پژوهشهای دیگر مرور شده و دانشجو با نحوه مواجهه علمی با مسایل پیرامون خود، می تواند نگرش حل مساله را کسب نموده و در کشف راههای علمی قادر و توانا می گردد.

رئوس مطالب: (۶۸ ساعت)

الف: (نظری ۳۴ ساعت)

قسمت اول- آمار:

- مروری بر مقیاسهای اندازه گیری (اسمی-رتبه ای-فاصله ای-نسبتی)
  - مروری بر شاخصهای تمایل مرکزی آمار توصیفی (میانگین، مد، میانه)
  - مروری بر شاخصهای پراکندگی آمار توصیفی (انحراف معیار، خطای معیار، واریانس)
  - مروری بر آزمون فرض
  - آشنایی با خطای نوع اول و دوم و نحوه محاسبه P-Value و فاصله اطمینان
  - آشنایی با آزمونهای مقایسه دو یا چند گروه با در دست داشتن داده های کمی و کیفی (مجذور کای، مکنمار، ویلکاکسون، کروسکال-والیس، تی زوج،.....)
  - نحوه تعیین حجم نمونه به کمک نرم افزار
  - محاسبه حساسیت و ویژگی
  - آشنایی با نرم افزار SPSS :
  - تعریف و کار با پرونده ها
  - وارد کردن و ویرایش داده ها
  - صادر کردن و وارد کردن فایلها در SPSS
  - جستجوی مقادیر، متغیرها و سطرها
  - ایجاد متغیر در SPSS
  - کار با نمودارها و گزارشهای SPSS
  - انجام آزمونهای مورد نیاز، تجزیه و تحلیل آماری از جمله Reg. Correlation, χ^2 , T-test
- قسمت دوم-روش تحقیق :
- مروری بر اصول روش تحقیق

- آشنایی با پژوهش (تاریخچه ، تعاریف ..... انواع مطالعات کمی، انتخاب موضوع)
- چهارچوب نظری-پنداشتی و مروری بر مطالعات و روش استفاده از منابع
- اهداف، سئوالات، فرضیه ها، پیش فرضها، محدودیت های پژوهش،
- روشها و مواد شامل(جامعه، نمونه و روشهای نمونه گیری، محیط پژوهش، متغیرها و مقیاس سنجش آنها، روشهای گردآوری داده ها، اعتبار و اعتماد ابزار، نمایش یافته ها، منابع داده ها، روشهای آماری تجزیه و تحلیل اطلاعات، اصول اخلاقی در پژوهش)
- نتیجه گیری و بحث پیشنهادات برای کاربرد یافته ها و پژوهشهای آتی
- مروری بر انواع مطالعات کیفی
- نحوه تنظیم یک طرح پژوهشی
- روشهای کاربردی نتایج تحقیقات در بهبود خدمات پرستاری (Research Utilization)

ب: (عملی ۳۴ ساعت)

- انجام محاسبات آماری بر روی داده های فرضی یا داده های یک پژوهش
- کار بر روی طرح پژوهشی

منابع درس :

1- Wood, GT, Haber. J, Nursing Research: Method, Critical Appraisal Utilization, Mosby. (Last edition)

2- Deniz, F. Polit, B. Nursing Research. (Last edition)

- ۳- روش های آماری و شاخص های بهداشتی، تالیف دکتر کاظم محمد؛ دکتر حسین ملک افضلی ، آخرین چاپ
- ۴- اصول آمار زیستی، دکتر آیت اللهی ، آخرین چاپ
- ۵- کتب و مجلات دیگر در زمینه تحقیق در پرستاری

شیوه ارزیابی دانشجو :

نظری:

- حضور موثر در کلاس
- امتحانات میان ترم و پایان ترم
- مشارکت فراگیران در اداره کلاس (ارائه سمینار)
- نقد و بررسی ۲ پژوهش
- امتحانات کتبی دوره ای و پایانی
- عملی: ارائه کتبی یک طرح پژوهشی

نام درس : اخلاق پرستاری و روابط حرفه‌ای

کد درس : ۰۳

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۱/۵

نوع واحد: ۱ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی

شرح درس:

این درس مبانی نظری و مهارت‌های لازم برای اقدامات اخلاقی در مراقبت‌های پرستاری و برقراری ارتباط حرفه‌ای را بر اساس ارزشهای انسانی فراهم می‌کند.

در این درس فراگیران با نحوه حمایت از حقوق مددجویان و خانواده آنها آشنا شده و راههای توسعه اعمال اخلاقی در پرستاری را فرا می‌گیرند. در این درس علاوه بر بررسی ماهیت موضوعات اخلاق پرستاری، نظریه‌های اخلاقی مورد بررسی قرار گرفته و جنبه‌های اخلاقی اعمال و ارتباطات حرفه‌ای پرستاری تجزیه و تحلیل می‌شود. در این درس فراگیران به موضوعات اخلاقی در زمینه کار پرستاری حساس شده و تصمیم‌گیری اخلاقی را تجربه و تمرین می‌کنند تا از این راه صلاحیتهای اخلاق حرفه‌ای در آنها تقویت شود.

اهداف:

فراگیران در پایان این درس قادر خواهند بود:

- ۱- جنبه‌های تاریخی و مبانی نظری اخلاق پرستاری را بیان کنند
- ۲- اصول اخلاق زیستی و کاربردهای آن در پرستاری را شرح دهد
- ۳- دیدگاههای اخلاقی در کار پرستاری را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهند
- ۴- راههای تصمیم‌گیری اخلاقی با در نظر گرفتن روابط انسانی در رشته‌های مختلف علوم پزشکی، منطبق با اخلاق پرستاری را توضیح دهد
- ۵- در مباحث مربوط به تصمیم‌گیریهای اخلاقی در مراقبت از مددجویان مشارکت کند
- ۶- راهکارهای توسعه عملکرد اخلاقی در پرستاری را شرح دهد
- ۷- نسبت به موضوعات اخلاقی حساسیت نشان دهند
- ۸- نسبت به حمایت از حقوق مددجویان متعهد باشد
- ۹- رشد اخلاق حرفه‌ای خود و محیط کاری خود را مورد نقد قرار دهد
- ۱۰- ارزشهای اخلاقی و کرامت انسانی در محیط‌های کاری خود را مورد نقد قرار دهد

رئوس مطالب: (۳۴ ساعت)

الف: نظری ۱ واحد (۱۷ ساعت)

۱- تعریف اخلاق پرستاری و اهمیت آن

۲- معنویت و فلسفه اخلاق

۳- سلامت و معنویت

- ۴- کرامت انسان و ارزشهای اخلاقی اسلامی
- ۵- تاریخ اخلاق پرستاری و روابط انسانی
- ۶- اصول اخلاق زیستی (اتونومی، سود رسانی، عدم ضرر و زیان، عدالت)
- ۷- حساسیت اخلاقی در امر آموزش پرستاری (بالینی)
- ۸- مدل‌های ارتباطی پزشک - پرستار - بیمار
- ۹- اصول تصمیم‌گیری بر اساس مبانی اخلاقی در تقابل با مشکلات حرفه‌ای پرستاری
- ۱۰- مفاهیم اخلاقی در قوانین پرستاری
- ۱۱- شناخت حقوق اساسی بشر و احترام به حقوق مددجو/بیمار
- ۱۲- مسئولیت‌های حرفه‌ای پرستاران مبتنی بر موازین اخلاقی
- ۱۳- موضوعات اخلاقی در مراقبت پرستاری از گروه‌های آسیب‌پذیر
- ۱۴- کدهای اخلاقی و راهنماهای حرفه‌ای
- ۱۵- اخلاق حرفه‌ای در نظام سلامت
- ۱۶- معضلات اخلاقی و قانونی در پرستاری (سوء رفتار حرفه‌ای، غفلت، ...)
- ۱۷- بکارگیری اصول اخلاقی و رعایت ارزشهای انسانی و حرفه‌ای در جریان ارائه مراقبت‌های تخصصی به مددجو/بیمار خاص و خانواده‌های آنها

ب: عملی نیم واحد (۱۷ ساعت)

خدمات:

- ارائه گزارش کتبی و شفاهی (کنفرانس) از چالش‌های اخلاق پرستاری و روابط حرفه‌ای پرستاری از یکی از بخش‌های مراقبت پرستاری بالینی
- ارائه راهکارها مبتنی بر موازین و کدهای اخلاقی

منابع درس: (آخرین چاپ)

۱. قرآن کریم
۲. نهج الفصاحه
۳. نهج البلاغه
۴. رساله حقوق امام سجاد علیه السلام
۵. کلینی رازی، محمد ابن یعقوب. اصول کافی. تهران: دارالکتب الاسلامیه؛ ۱۳۶۵.
۶. بحار الانوار
۷. مصباح یزدی، محمد تقی. آموزش فلسفه. تهران: انتشارات سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۶۴.
۸. مصباح یزدی، محمد تقی. در جستجوی عرفان اسلامی. قم: انتشارات موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، ۱۳۸۷.
۹. لاریجانی، باقر. پزشک و ملاحظات اخلاقی ج ۱ و ۲. انتشارات برای فردا. تهران. ۱۳۸۳.

۱۰. دماری، بهزاد. سلامت معنوی. انتشارات طب و جامعه، تهران: چاپ اول، زمستان ۱۳۸۸.
۱۱. طباطبائی، محمد حسین. معنویت تشیع. قم: انتشارات تشیع، ۱۳۵۴.
۱۲. مطهری، مرتضی. آزادی معنوی. تهران: انتشارات صدرا، ۱۳۶۱.
۱۳. بوالهروی، جعفر. موضوعات و زمینه های پژوهش در موارد مشترک روانشناسی، روانپزشکی و مذهب. اندیشه و رفتار، سال سوم شماره ۱۰ و ۹، ۱۳۷۶.
۱۴. اشرفی، منصور. اخلاق پزشکی و سوء رفتار حرفه ای. دانشگاه علوم پزشکی ایران. تهران ۱۳۸۴.
۱۵. جولایی، سودابه. دهقان نیری، ناهید. اخلاقیات در پرستاری. وزارت بهداشت. معاونت سلامت- دفتر امور پرستاری ۱۳۸۸.

16- B, Rich K. L(last edition) Nursing Ethics Across the curriculum and into practice, Boston: Jones and Bartlett Publishers.

17- Davis A. J, Tschudin V., Rave L. D. Essentials of teaching and learning in nursing

18-Thompson I. E, Melia K. M, Boyd Kenneth M, Horsburgh D. (last edition) Nursing ethics, Edinburgh: Churchill Livingstone.

19-Sachedina, A., Islamic biomedical ethics. Principles and Application. Oxford University Press, 2009.

شیوه ارزیابی دانشجو:

نظری: امتحانات کتبی دوره‌ای و پایانی

عملی: ارزشیابی گزارشات کتبی و شفاهی ارائه شده

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: ۱ واحد نظری - ۱ واحد کارآموزی

هدف کلی درس:

در پایان درس دانشجویان بتوانند انواع نظریه ها و الگوهای مهم در رشته پرستاری سلامت جامعه را آشنا شده و آنها را در عرصه های مختلف پرستاری سلامت جامعه بکار گیرند.

شرح درس:

رشد حرفه پرستاری زاینده رویکرد علمی و تولید دانش و تئوریها بر مبنای دانش تجربی است. نظریه ها و الگوها در واقع همان دانش اختصاصی و ویژه پرستاری هستند که نحوه بکارگیری دانش و مهارتهای مراقبتی و درمانی را هدایت و تسهیل می کند.

رئوس مطالب: (۶۸ ساعت)

الف: نظری (۱۷ ساعت)

- مقدمه ای بر تعاریف و مفهوم نظریه و الگو
- مشخصات اصلی یک نظریه و ارتباط الگو و نظریه
- مروری بر تاریخچه نظریه و مدلها در پرستاری مبتنی بر نظریه های پرستاری
- کاربرد فرآیند پرستاری در ارائه خدمات پرستاری
- مفاهیم و نظریه های یادگیری و کاربرد آنها در تغییر رفتار
- معرفی نظریه پردازان معروف پرستاری و الگوهای آنان شامل: (فلورانس نایتینگل - روی - اورم - جانسون - واتسون - فریدمن - کینگز - راجرز - پیلو - عبدالله)
- معرفی تئوری ها و الگوهای بهداشتی پر کاربرد در پرستاری سلامت جامعه نظیر
  - - تئوری مراحل تغییر (مدل فرا نظریه)
  - تئوری عمل منطقی
  - مدل اعتقاد بهداشتی
  - مدل ارتقاء سلامتی پندر
  - تئوری شناختی - اجتماعی
  - مدل های برنامه ریزی بهداشتی (مدل پرسید و پروسید)
  - تئوری رفتار برنامه ریزی شده
  - مدل های ارتباطات بهداشتی
  - مدل انتشار نوآوری ها
  - مدل بزنف

- تئوری انتظار ارزش

- مدل قصد رفتاری

ب: کارآموزی (۵۱ ساعت)

خدمات: تمرین به کارگیری نظریه ها/الگوهای معرفی شده در درس برای بررسی شرایط عرصه مورد نظر و تبیین آن یا طراحی برنامه های مداخله ای در یکی از عرصه های سلامت جامعه و گزارش آن به صورت شفاهی و کتبی (پروژه کارآموزی)

عرصه: مراکز بهداشتی و درمانی ، درمانگاه ها
کشیک: با توجه به برنامه زمان بندی شده

منابع درس : (Last Edition)

- 1- Alligood, M.R. and Tomy, A.M. (Last edition), Nursing Theory Utilization & Application, Mosby, Elsevier
- 2- Johnson, B.M. and Webber, P.B. (Last edition), An Introduction to Theory and Reasoning in Nursing, Lippincott Williams & Wilkins
- 3- Butler, J. T. Principles of health education and health promotion, Belmont, CA: Wadsworth, Last Edition.
- 4- Naidoo, J and Wills, J (Last Edition) Public Health and Health Promotion: Developing Practice. London, Bailliere Tindall. Last edition.
- 5- Merson, M H Balck, R E Mills, A J. International public health, Jones and Bartlett,-Last Edition
- 6- Seedhouse, D., Health: The foundation for achievement. John Wiley and Sons. Ltd, Last Edition.
- 7- Katz L. Pabordy A. and Doughins J. Pronin Health: Knowledge and Practice, The Open University, Last Edition.
- 9- Stanhope, M. Lancaster J. Foundations of nursing in the community, Mosby ,Last Edition.

۱۰-الگوهای مطالعه رفتار در آموزش بهداشت، داوود شجاعی زاده، آخرین چاپ

۱۱-برقراری ارتباط برای سلامت و تغییر رفتار، محمد پور اسلامی و همکاران، آخرین چاپ

۱۲-کتاب و مجلات معتبر در ارتباط با نظریه ها و الگوهای پرستاری مطابق با دانش روز منتشره از دانشگاهها و مراکز علمی معتبر دنیا

۱۳-کتاب و مجلات معتبر در ارتباط با نظریه ها و الگوهای تغییر رفتار و برنامه ریزی بهداشتی مطابق با دانش روز منتشره از دانشگاهها و مراکز علمی معتبر دنیا

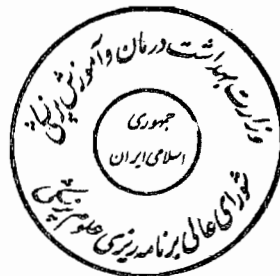
شیوه ارزیابی دانشجو :

نظری:

- ارزیابی تشخیصی اولیه با کمک پیش آزمون های دانشی و نگرشی
- حضور فعال و شرکت در بحث های گروهی
- ارائه خلاصه مقالات و کنفرانس
- ارزیابی مرحله ای درس با استفاده از آزمون های مرحله ای و پرسش کلاسی
- آزمون کتبی دوره ای و پایانی

کارآموزی:

انتخاب یک نظریه یا مدل و بررسی شرایط و نحوه بکارگیری آن در یکی از عرصه های سلامت جامعه و گزارش آن به صورت شفاهی و کتبی (پروژه کارآموزی)

کد درس: ۰۵

نام درس: برنامه ریزی و ارزشیابی مراقبت های پرستاری برای سلامت جامعه

پیش نیاز یا همزمان: نظریه ها، الگوهای پرستاری سلامت جامعه و کاربرد آنها؛ اپیدمیولوژی پیشرفته

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: ۱ واحد نظری - ۱ واحد کارآموزی

هدف کلی درس:

کسب دانش مهارت در زمینه نیازسنجی، بررسی مسائل، طراحی، اجرا و ارزشیابی برنامه های سلامت جامعه به منظور ارتقای سلامت.

رئوس مطالب: (۶۸ ساعت)

الف: (نظری ۱۷ ساعت)

- مروری بر برنامه ریزی بهداشتی ومدلهای آن با تاکید بر مشارکت مردمی
- روش های برنامه ریزی راهبردی
- روش جمع آوری داده ها/ بررسی نیازها و مسائل و الویت های جمعیت
- مداخلات در سلامت جامعه
- شناسایی و اختصاص منابع برای برنامه های سلامت جامعه
- مفهوم بازاریابی در برنامه ریزی سلامت جامعه
- پیاده سازی یک برنامه سلامت جامعه
- ارزشیابی برنامه های سلامت جامعه
- گزارش نویسی و ارائه گزارش

ب: (کارآموزی ۵۱ ساعت)

خدمات:

- حضور در عرصه ها و بررسی نیازبهداشتی جامعه و برنامه ریزی اجرا و ارزشیابی
- نقد سیاست ها، پروژه ها، برنامه ها و فرایندها
- ارزیابی خطرات سلامت جامعه
- ارزیابی سلامت عمومی در جامعه
- عرصه: مراکز بهداشتی و درمانی، منازل و مدارس، کارخانجات، مراکز پزشک خانواده
- کشیک: با توجه به برنامه زمان بندی شده

منابع درس : (Last Edition)

1- James F McKenzie, Brad L Neiger, Jan L Smeltzer. Planning, Implementing, and Evaluating Health Promotion Programs: a Primer. San Francisco: Pearson/Benjamin Cummings, Last Edition.

۲- کتب و مجلات به روز و معتبر دیگر در این زمینه

شیوه ارزیابی دانشجو :

نظری:

- شرکت در بحث های کلاس

- ارائه سمینار

- ارائه گزارش پروژه طراحی شده در طول نیمسال در زمینه یک برنامه سلامت جامعه، برنامه ریزی، ارزشیابی

آن

کارآموزی :

ارزیابی گزارش بررسی ها و اقدامات انجام شده در خصوص نیازبهداشتی جامعه

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: ۱ واحد نظری - ۱ واحد کارآموزی

هدف کلی درس:

تسلط بر دانش و کسب مهارت های آموزش و برنامه ریزی آموزشی به منظور طراحی برنامه آموزشی، اجرا و ارزشیابی آن جهت اعتلای آگاهی و تغییر رفتار فرد، خانواده، جامعه و کارکنان در سطوح مختلف.

شرح درس: در این درس روش های آموزش و اصول یاددهی و یادگیری، عوامل موثر بر هر کدام مطرح و مورد بحث قرار می گیرد. هر دانشجو دو برنامه آموزشی را برای یک فرد، خانواده و سایر گروه های جامعه (یکی در داخل و یکی در خارج از کلاس) طبق الگوی تعیین شده تهیه و علاوه بر ارائه کتبی بصورت عملی اجرا و ارزشیابی می کند.

رئوس مطالب: (۶۸ ساعت)

الف: (نظری ۱۷ ساعت):

- یادگیری (تعاریف، تئوریه ها، اصول کلی) اصول، فرآیند و عوامل موثر در یادگیری و یاد دهی (آموزش)

- معرفی الگوهای آموزشی

- برنامه ریزی آموزشی، اهداف، راهبردها و مواد آموزشی

- انواع یادگیری، مهارت های ذهنی و راهبردها

- نیازسنجی آموزشی در نظام سلامت

- آموزش به مددجو و خانواده و گروه ها

- آموزش به کارکنان

- مراحل اجرای پانل، سمینار، کنگره،.....

- انتخاب و بهره برداری از رسانه ها

- استفاده از روش های آموزش از راه دور

- روش های یادگیری مداوم و مادام العمر

- طراحی و برنامه ریزی یک آموزش (آموزش انفرادی و گروهی)

- ارزشیابی آموزشی (مفاهیم، اصول، انواع آن، آزمونها و کاربرد آنها)

- ارزشیابی عملکرد

ب: (کار آموزشی ۵۱ ساعت)

خدمات:

- طراحی و برنامه ریزی آموزش به مددجو و خانواده و گروه های جامعه
  - طراحی و برنامه ریزی آموزش به کارکنان نظام سلامت
  - طراحی و برنامه ریزی آموزش به دانشجویان
  - مهارت های ارتباطی (فردی و گروهی)
  - آموزش به فرد و خانواده
- عرصه: مراکز بهداشتی و درمانی، مدارس و منازل، کارخانجات و ...
- کشیک: با توجه به برنامه زمان بندی شده

منابع درس : (Last Edition)

- ۱- طراحی نظام های آموزشی: تصمیم گیری در برنامه درسی و طراحی برنامه درسی، زفسکی، ای جی، هاشم فردانش، آخرین چاپ
- ۲- راهبردها و فنون طراحی آموزشی، لشین، سی بی و پولاک، جی، و رایگلورث، سی ام، آخرین چاپ
- 3- Bastable, S.B. (Last Edition), Nurse as educator: Principles of teaching and learning practice, Boston: Jones & Bartlett Publishers
- 4- Billings, D.M. and Halstead, J.A. (Last Edition) Teaching in Nursing: A guide for faculty, Saunders, Elsevier
- 5- Pollard, A. and Collins, J. Maddock, M. and Sinco, N. (Last Edition), Reflective Teaching, London: Continuum
- ۶- کلیه کتب و مقالات جدید مربوط به روش تدریس و برنامه ریزی آموزشی

شیوه ارزیابی دانشجو:

نظری:

- حضور فعال در کلاس
- امتحانات مرحله ای و پایانی
- ارائه کتبی یک مقاله در مورد تأثیر آموزش مداوم در بهبود کیفیت خدمات در نظام سلامت

کارآموزی:

- تدوین، اجرا و ارائه کتبی یک برنامه آموزشی به مددجو، خانواده یا گروه های جامعه
- تدوین، اجرا و ارائه کتبی یک برنامه آموزشی به کارکنان
- تدوین، اجرا و ارائه کتبی یک برنامه آموزشی به دانشجویان

کد درس : ۰۷

نام درس: اپیدمیولوژی پیشرفته

پیش نیاز یا همزمان : ندارد

تعداد واحد: ۲

نوع واحد : ۱/۵ واحد نظری - ۰/۵ عملی

هدف کلی درس:

در پایان درس انتظار می رود دانشجو با مفاهیم و کاربردهای علم اپیدمیولوژی آشنا باشد. برنامه های اجراء شده در این زمینه در سطح کشور را بداند و چالشهای شان را بشناسد. بتواند مداخلات متناسب با شرایط فرهنگی و اجتماعی جامعه ارائه کند.

رئوس مطالب: (۴۳ ساعت)

الف: (نظری ۲۶ ساعت):

- اپیدمیولوژی و کاربردهای آن
- نگاه اپیدمیولوژی به بیمار و بیماری در جامعه
- نحوه برخورد با اپیدمی بیماریها
- مطالعات اپیدمیولوژیک
- مدل های اپیدمیولوژیک (Dever's epidemiologic model) The web of causation The epidemiologic triad
- کاربرد مدل زنجیره مارکوف (Markov Chain Model) و مدل های انتقال جامعه
- اپیدمیولوژی در مراقبتهای بهداشتی
- رویکرد اپیدمیولوژیک در ارزیابی برنامه های غربالگری
- کاربرد اپیدمیولوژی در ارزیابی مراقبتهای بهداشتی
- اندازه گیری و برابند های مراقبتهای بهداشتی
- تجارب و راهبردهای ایران و جهان در پیشگیری از مصدومیتها و بلایا
- اصول مدیریت حوادث جمعی بزرگ
- اصول اخلاقی و حرفه ای در اپیدمیولوژی

ب: (عملی ۱۷ ساعت)

خدمات: حضور در عرصه های خدمات و ارزیابی بهداشتی و ارائه گزارش مکتوب

منابع درس : (Last Edition)

- 1- Gerstman, B. Burt - Epidemiology Kept Simple: an introduction to traditional and modern epidemiology, last edition
- 2- Cordis, Leon – Epidemiology, last edition.

شیوه ارزیابی دانشجو :

نظری:

- ارزیابی تشخیصی اولیه با کمک پیش آزمون های دانشی و نگرشی
- حضور فعال و شرکت در بحث های گروهی
- ارزیابی مرحله ای درس با استفاده از آزمون های مرحله ای و پرسش کلاسی
- ارائه خلاصه مقالات و کنفرانس در خصوص مباحث انتخابی و بررسی شرایط و نحوه استفاده از آن ها در عرصه های بهداشتی به صورت شفاهی و کتبی
- ارزیابی پایانی درس با کمک آزمون کتبی

عملی:

ارزیابی یک مورد مراقبت بهداشتی در عرصه خدمات و ارائه گزارش به صورت نوشتاری

هدف کلی درس: در پایان درس دانشجویان بتوانند الگوهای مهم سلامت زنان و مردان را بشناسند. این درس بر نگرانی های دوران باروری در زنان و مردان نوجوان، جوان، میانسال و سالخورده تمرکز دارد و مسائل مختلف این دوره را نظیر بلوغ، بارداری، تنظیم خانواده، ناباروری، یائسگی را مورد بررسی قرار می دهد.

رئوس مطالب: (۶۸ ساعت):

الف: (۱ واحد نظری ۱۷ ساعت)

- تعاریف مفاهیمی نظیر sex, gender, و reproductive health

- بیماری و سلامت: جنسیت (sex, gender) و ابتلا به بیماری ها

- سلامت دوران بلوغ

- تشکیل خانواده

جنبه های فرهنگی موثر بر سلامت در دوران باروری

- سلامت دوران بارداری، زایمان و پس از آن

- فاصله گذاری مناسب بین موالید

مواجهه با ناباروری

- غربالگری های ضروری برای زنان نظیر پاپ اسمیر، خودآزمایی پستان، و testicular examination برای

مردان

-مراقبت دوران یائسگی

اقدامات جهانی برای بهداشت باروری

ب: (کارآموزی ۱ واحد ۵۱ ساعت)

خدمات:

- کار با افراد (زنان و مردان) با شرایط مختلف و ارائه نتیجه بررسی از یک مورد (case) در عرصه های

بهداشتی گزارش آن به صورت شفاهی و کتبی

- کسب توانمندی های:

○ ارجاع به منابع جامعه و پیگیری

○ بازدید منزل

○ استفاده از گلوکومتر و کوآگولومتر

عرصه: مراکز بهداشتی و درمانی، درمانگاه ها، بیمارستانها، بخش های اورژانس و مدارس

کشیک: با توجه به برنامه زمان بندی شده

منابع درس : (Last Edition)

- ۱- کتب و مجلات معتبر و به روز در ارتباط با سلامت زنان و مردان منتشره از دانشگاهها و مراکز علمی معتبر دنیا
Women and Men's Shared Responsibility. Jones & Anderson, Barbara A. Reproductive Health
Bartlett Learning, 2005
3- Payne, Sarah. The Health of Men and Women. John Wiley & Sons, Sep 14, 2006

شیوه ارزیابی دانشجو :

نظری:

- ارزیابی تشخیصی اولیه
  - حضور فعال و شرکت در بحث های کلاسی
  - ارزیابی مرحله ای درس با استفاده از آزمون های مرحله ای و پرسش کلاسی
  - ارائه بررسی یک مورد در عرصه های بهداشتی گزارش آن به صورت شفاهی و کتبی
  - ارزیابی پایانی درس با کمک آزمون کتبی
- کارآموزی:
- ارزشیابی موارد گزارش شده کتبی و شفاهی
  - ارزشیابی بازبدهای انجام شده از نظر کیفی و کمی و نتایج حاصله مراقبت های انجام شده

پیش نیاز یا همزمان: نظریه ها، الگوهای پرستاری سلامت جامعه و کاربرد آنها

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: ۱ واحد نظری - ۱ واحد کارآموزی

هدف کلی درس: دانشجویان در پایان این درس با شکل گیری و مطرح شدن واژه "سبک زندگی سالم" و "ارتقاء سلامت" آشنا شده "و راهبردهای ارتقای سلامت را در راستای توسعه جامعه و ارتقای کیفیت زندگی در عرصه های جامعه به کار بندد.

رئوس مطالب: (۶۸ ساعت)

الف: (نظری ۱۷ ساعت)

- مروری بر مفاهیم مرتبط با سلامتی و بیماری
- ارتقاء سلامت: تاریخچه، مفاهیم، اهداف و ارزش ها
- ارتقاء سلامت و حیطه های سه گانه (آموزش بهداشت، حفاظت از سلامتی و پیشگیری)
- چارچوب های ارتقاء سلامت
- برنامه های سبک زندگی بهداشتی
- عوامل عمده تأثیر گذار بر سلامتی
- عوامل مرتبط با سبک زندگی سالم
- سبک زندگی و جنسیت
- سبک زندگی و نابرابری های اجتماعی
- ارزیابی خطرات بهداشتی مرتبط با سبک زندگی
- مداخلات مربوط به سبک زندگی بهداشتی
- سیاست و ارتقاء سلامت
- راهبردهای اساسی در ارتقاء سلامت
- ارزشیابی در ارتقاء سلامت
- الگوها و رویکردهای ارتقاء سلامت
- مسائل اخلاقی در ارتقاء سلامت
- اعلامیه های جهانی ارتقاء سلامت و حقوق بشر
- پروژه شهر سالم در ارتقای سلامت
- سیاست گذاری های بهداشت عمومی در ارتقاء سلامت
- جایگاه ها و مکان های فعالیت های مرتبط با ارتقاء سلامت
- فعالیتهای مبتنی بر شواهد در ارتقاء سلامت

ب: (کارآموزی ۵۱ ساعت)

خدمات:

- طراحی، اجرا و ارزشیابی برنامه ارتقاء سلامت برای یکی از گروه های جامعه یا عرصه ها نظیر محل کار، مدرسه، اماکن مذهبی و گزارش آن به صورت شفاهی و کتبی
  - بررسی نیازهای آموزشی (نیازسنجی آموزشی مددجویان)
- عرصه: مراکز بهداشتی و درمانی، درمانگاه ها، سرای سالمندان، مدارس
کشیک: با توجه به برنامه زمان بندی شده

منابع درس : (Last Edition)

- 1- Butler, JT. Principles of health education and health promotion, Wadsworth, Last Edition.
- 2- Naidoo, J. Wills J. Health promotion, Balliere Tindall, Last Edition.
- 3- International public health, M H Merson, R E Balck, A J Mills, Jones and Bartlett, Last Edition.
- 4- Seedhouse D., Health: The foundation for achievement. (Last Edition). John Wiley and Sots. LTD, Last Edition.
- 5- Katz L. Pabordy A. and Doughins J., Pronin Health: Knowledge and Practice,) Last Edition). The Open University, Last Edition.
- 6- Stanhope, M Lancaster, . J. Foundations of nursing in the community, Mosby, Last Edition.
- 7- Merson, M H Balck, R E Mills, A J International public health, Jones and Bartlett, (Last Edition)

- ۸- واژه نامه ارتقاء سلامت، محمد پور اسلامی و همکاران، آخرین چاپ
- ۹- الگوهای مطالعه رفتار در آموزش بهداشت، داوود شجاعی زاده، آخرین چاپ
- ۱۰- برقراری ارتباط برای سلامت و تغییر رفتار، محمد پور اسلامی و همکاران، آخرین چاپ
- ۱۱- مبانی و کاربرد تکنولوژی آموزشی، احمد قدوسیان و همکاران، آخرین چاپ
- ۱۲- مجموعه گزارشات فنی پنجمین اجلاس جهانی ارتقاء سلامت، مکزیك، محمد پور اسلامی، آخرین چاپ

شیوه ارزیابی دانشجو :

نظری:

- ارزیابی تشخیصی اولیه با کمک پیش آزمون های دانشی و نگرشی
  - ارزیابی مرحله ای درس با استفاده از آزمون های مرحله ای و بحث های گروهی
  - ارزیابی پایانی درس با کمک آزمون
- کارآموزی: ارزشیابی گزارش شفاهی و کتبی دانشجو از طراحی، اجرا و ارزشیابی برنامه ارتقای سلامت اجرا شده برای یکی از گروه های جامعه یا عرصه ها نظیر محل کار، مدرسه، اماکن مذهبی

هدف کلی درس:

این درس به معرفی مفاهیم پایه و اساسی اقتصاد و روش هایی می پردازد که با کمک آنها می توان از مفاهیم اقتصادی در اداره و اصلاح نظام سلامت استفاده کرد.

رئوس مطالب: (نظری ۱۷ ساعت):

- تعریف و مفاهیم اقتصاد سلامت
- عرضه و تقاضا در نظام سلامت
- سطح بندی نظام سلامت
- اولویت بندی نیازهای سلامت جامعه
- کارآمدی و اثر بخشی در خدمات پرستاری سلامت جامعه اقتصاد سلامت
- کار آفرینی و بازاریابی در خدمات سلامت جامعه
- مفاهیم برابری و عدالت
- روشهای پرداخت و تامین مالی در نظام سلامت جامعه
- بیمه ها، تامین اجتماعی و تامین از بودجه عمومی
- روش ها و مدل های تخصیص منابع
- مشکلات اقتصاد سلامت
- چالشها در اقتصاد سلامت
- اقتصاد سلامت در کشورهای توسعه یافته)
- آنالیز هزینه-فایده (CBA: Cost-Benefit Analysis)
- آنالیز هزینه - اثر بخشی (CEA: Cost-Effectiveness Analysis)
- درآمد پرسنل پزشکی و هزینه های بیمارستانی

منابع درس : (Last Edition)

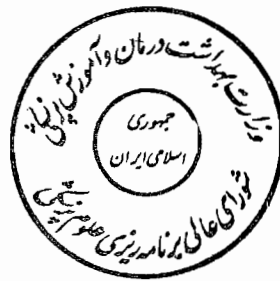
- 1- Folland, S. Goodman A.C. & Stano M. (Last Edition) the Economics of Health and Health Care, (Last Edition), Pearson Prentice-Hall, New Jersey,
- 2- McPake, B., Kumaranayake, L. and Normand, C. Health Economics in International Perspective Taylor Francis. (Last Edition)

شیوه ارزیابی دانشجو :

- ارزیابی تشخیصی اولیه با کمک پیش آزمون های دانشی و نگرشی
- حضور فعال و شرکت در بحث های گروهی
- ارزیابی مرحله ای درس با استفاده از آزمون های مرحله ای و پرسش کلاسی
- ارائه خلاصه مقالات و کنفرانس در خصوص مباحث درس
- ارزیابی پایانی درس با کمک آزمون کتبی

هدف کلی درس:

دانشجویان پس از پایان درس می توانند معلومات و اطلاعات کافی در زمینه اهمیت نقش و کاربرد مفهوم فرهنگ در کارهای میدانی و مطالعات پژوهشی پرستاران سلامت جامعه بدست آورند .

رئوس مطالب: (نظری ۱۷ ساعت):

- معنی و مفهوم فرهنگ، نژاد، قومیت

- عناصر فرهنگ و هویت ملی

- رابطه بین وضعیت اجتماعی، اقتصادی و فرهنگ

- شایستگی فرهنگی - حیطه ها، فرآیند و موانع کسب آن

- رفتار بر چسب زنی و کلیشه سازی

- تبعیض، نژاد پرستی و قوم پرستی

- تحمیل فرهنگی

- تضاد فرهنگی

- شوک فرهنگی

- تهاجم فرهنگی

- فرهنگ و رفتار سالم

- آداب و روشهای حفظ سلامت

- جایگاه فرهنگی بیماری

- تضادهای فرهنگی و بروز بیماری

- فرهنگ پرستاری

- مدل پرستاری فرهنگی لیلینگر

- ارزیابی فرهنگی در پرستاری

منابع درس : (Last Edition)

- 1- Stanhope, M & Lancaster, J. Community / public health nursing Last edition.
- 2- Community Health Nursing: Promoting and Protecting the Public's Health (Community Health Nursing)... Barbara Walton Spradley · Judith Ann Allender ... last edition

۳- جامعه شناسی پزشکی :منوچهر محسنی ، آخرین چاپ

۴- کتب ، مجلات پژوهشی و سایت های تخصصی و معتبر دیگر در این زمینه

شیوه ارزیابی دانشجو :

- ارائه سمینار در مورد فرهنگ یک قومیت
- شرکت در آزمون میان دوره ای و پایانی

پیش نیاز یا همزمان: -

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: ۱ واحد نظری - ۰/۵ واحد کارآموزی

هدف کلی درس: آشنایی دانشجویان با نظام های عرضه خدمات سلامت با محوریت پرستاری سلامت جامعه به نحوی که بتواند، بعنوان یک عضو فعال در تیم نظام سلامت موثر بوده و سهمی در سیاستگذاری های نظام ارائه خدمات بهداشتی ایفا نماید.

رئوس مطالب: (۴۳ ساعت)

الف: (نظری ۱۷ ساعت)

- تاریخچه توسعه نظام های خدمات سلامت
- اهداف و رویکردهای نظام های عرضه خدمات سلامت
- عوامل تأثیر گذار بر نحوه ارائه خدمات بهداشتی در نظام های مختلف
- خدمات اساسی بهداشت (Basic Health Service) و مراقبت اولیه بهداشتی (Primary Health Care)
- تدارک عرضه خدمات بهداشتی با رویکرد ارتقاء سلامت
- انواع نظام های ارائه خدمات سلامت
- مقایسه نظام عرضه خدمات بهداشتی در ایران و جهان
- مدیریت کیفیت در نظام عرضه خدمات سلامت
- راهکارهای بازنگری و اصلاحات در نظامهای عرضه خدمات سلامت
- ارزشیابی "اثر نهایی در سلامتی" در نظامهای عرضه خدمات سلامت
- تخصیص منابع در نظامهای ارائه خدمات سلامت
- پایش و تحلیل وضعیت سلامتی در نظام عرضه خدمات سلامت
- بحران نیروی کار در نظامهای عرضه خدمات سلامت
- موسسات سلامتی در نظام های ارائه خدمات

ب: (کارآموزی ۲۶ ساعت)

خدمات:

- بررسی و نقد یک نوع از نظام عرضه خدمات بهداشتی در ایران یا جهان به صورت شفاهی و نوشتاری
- تهیه گزارش
- عرصه: مراکز بهداشتی و درمانی و توانبخشی، مدارس و کارخانجات
- کشیک: با توجه به برنامه زمان بندی شده

منابع درس : (Last Edition)

- 1- Stanhope, M., Lancaster, J. Foundations of nursing in the community, Mosby, Last Edition.
- 2- Talbot, L. Verrinder G. Promoting health- The primary health care approach, Elsevier, Last Edition.
- 3- Clark, M. J. Community Health nursing- Advocacy for population health, Prentice Hall, Last Edition.
- 4- Butler, J. T. Principles of health education and health promotion, Wadsworth, Last Edition.
- 5- Merson, M H Balck, R E Mills A, International public health, Jones and Bartlett, Last Edition.
- 6- Seedhouse D. The foundation for achievement health, John Wiley and Sons. LTD, Last Edition
- 7- Katz L. Pabordy A. and Doughins J., Promoting Health: Knowledge and Practice, The Open University, Last Edition.

۸- اصول خدمات بهداشتی، حسین شجاعی تهرانی، فرید عبادی فرد آذر، آخرین چاپ

۹- اصول و مبانی خدمات بهداشتی، نسرين رحيمي، آخرین چاپ

۱۰- بهداشت عمومی، پریش حلم سرشت، اسماعیل دل پیشه، آخرین چاپ

۱۱- کلیات خدمات بهداشتی. درس نامه پزشکی پیشگیری و اجتماعی، حسین شجاعی تهرانی، آخرین چاپ

شیوه ارزیابی دانشجو :

نظری:

- ارزیابی تشخیصی اولیه با کمک پیش آزمون های دانشی و نگرشی
- آزمون های مرحله ای و شرکت فعال در بحث های گروهی
- ارزیابی پایانی درس با کمک آزمون کتبی

عملی:

ارزیابی نقدارائه شده شفاهی و نوشتاری

کد درس: ۱۳

نام درس: پرستاری سلامت جامعه (خانواده)

پیش نیاز یا همزمان: نظریه ها، الگوهای پرستاری سلامت جامعه و کاربرد آنها - برنامه ریزی و ارزشیابی مراقبت های پرستاری برای سلامت جامعه - روش های آموزش به فرد، خانواده و جامعه - ارتقای سلامت و سبک زندگی سالم - فرهنگ و پرستاری

تعداد واحد: ۲/۵

نوع واحد: ۱/۵ واحد نظری - ۱ واحد کارآموزی

هدف کلی درس: دانشجویان با اهمیت نقش پرستاران سلامت جامعه در ایجاد، اصلاح و ارتقاء رفتارهای بهداشتی خانواده آشنا شوند. همچنین مهارت های بررسی، تحلیل مسائل و مشکلات بهداشتی خانواده ها را به منظور بهره گیری از آن در فعالیت های آینده خود کسب نمایند.

رئوس مطالب: (۷۷ ساعت)

الف: (نظری ۲۶ ساعت)

- مفهوم خانواده، انواع خانواده، مراحل تکامل خانواده
- ساختار نقش، قدرت، ارزش و الگوهای ارتباطی در خانواده
- عملکرد خانواده: درک نیازها، اجتماعی نمودن فرزندان، مراقبت و رفتارهای بهداشتی
- مشخصات خانواده های ایرانی
- دیدگاه اسلام نسبت به خانواده
- مسائل و چالش های خانواده ها در دوران معاصر
- چارچوب های نظری پرستاری خانواده
- نقش، وظایف پرستار سلامت جامعه در خانواده
- فرآیند پرستاری در خانواده و اصول دیدار بهداشتی در منزل (Home Visit)
- بحران در خانواده و روش های تطابق با آن
- عوامل تهدید کننده سلامت اعضای خانواده مرگ، طلاق، فقر، مهاجرت، بیماری های مزمن، بلایا و حوادث غیر مترقبه
- سلامت زنان
- سلامت مردان
- سلامت سالمند
- سلامت کودک نوجوان

ب: (کارآموزی ۵۱ ساعت)

خدمات:

- دانشجو با انتخاب یک خانواده، مسائل و مشکلات بهداشتی آن را بر اساس فرایند پرستاری و با استفاده از ابزارهای ویژه و دیدار بهداشتی (Home visit) بررسی نموده و بر اساس تشخیص های پرستاری مطرح شده برنامه مراقبتی تنظیم، اجرا و نتایج آن را ارزیابی نماید.

کسب توانمندی های:

مهارتهای ارتباطی (فردی و گروهی)، انجام مصاحبه، آموزش به فرد و خانواده، پژوهش و نگارش مقالات علمی، مهارتهای حل مسئله، ارزیابی خطرات سلامت جامعه (Environmental visit)، پایش رشد و نمو کودکان، ارزیابی توانمندی های سالمندان، مهارت ایمن سازی، توانایی تریاژ بیماران، ارجاع به منابع جامعه و پیگیری، تهیه گزارش، تهیه محلول مایع درمانی (ORT)، استفاده از گلوکومتر، استفاده از کواگولومتر، خونگیری از پاشنه پای نوزادان، مراقبت از تراکتوستومی

عرصه: مراکز بهداشتی و درمانی، مدارس و پیگیری مددجویان در منازل

کشیک: با توجه به برنامه زمان بندی شده

منابع درس : (Last Edition)

- 1- Marilyn M. Friedman , Vicky R. Bowden , Elaine Jones. Family Nursing: Research, Theory, and Practice
- 2- Wright, Lorraine M. & Leahy, Maureen. Nurses and families: a Guide to family assessment and intervention. Last edition.
- 3- Barbara Walton Spradley, Judith Ann Allender-Community Health Nursing: Promoting and Protecting the Public's Health, last edition.
- 4- Frances A. Maurer, Claudia M. Smith Community/public health nursing practice: health for families and populations, last edition.

۵- مقدمه بر جامعه شناسی خانواده : باقر ساروخانی، آخرین چاپ

۶- کتب ، مجلات پژوهشی و سایت های تخصصی و معتبر دیگر در این زمینه

شیوه ارزیابی دانشجو :

نظری:

تدوین و ارائه یک کنفرانس در رابطه با یکی از مباحث درس

مطالعه ،بحث و نقد کتابهای Text معرفی شده

شرکت در آزمون میان دوره ای و پایانی

کارآموزی:

ارزشیابی گزارش شفاهی و کتبی مربوط به مسائل و مشکلات بهداشتی یک خانواده و مداخلات پرستاری انجام شده

کد درس : ۱۴

نام درس: پرستاری سلامت جامعه (گروه های آسیب پذیر)

پیش نیاز یا همزمان : نظریه ها، الگوهای پرستاری سلامت جامعه و کاربرد آنها - برنامه ریزی و ارزشیابی مراقبت های پرستاری برای سلامت جامعه - روش های آموزش به فرد، خانواده و جامعه - ارتقای سلامت و سبک زندگی سالم - فرهنگ و پرستاری

تعداد واحد : ۲/۵

نوع واحد : ۱/۵ واحد نظری - ۱ واحد کارآموزی

هدف کلی درس: پس از پایان این درس ، دانشجو باید بتواند گروههای در معرض خطر در جامعه (گروه های خاص اجتماعی زنان باردار، کودکان، سالمندان، مهاجرین و بیماران مزمن مانند بیماران دیابتی، بیماران پرفشاری خون) را شناسایی، ویژگی ها و نیازهای آنان را تعیین نماید و برای رفع نیاز های خاص آنان برنامه ریزی کند.

رئوس مطالب: (۷۷ ساعت)

الف: (نظری ۲۶ ساعت)

- تعریف جمعیت آسیب پذیر
- عوامل پیش بینی کننده و روش های تعیین جمعیت در معرض خطر
- انواع جمعیت های در معرض خطر
- سیاست های عمومی موثر بر جمعیت های آسیب پذیر
- عدالت در عرضه خدمات سلامت و جمعیت های در معرض خطر
- موانع دسترسی به خدمات سلامت
- مشارکت در سیاست گذاری برای گروه های در معرض خطر
- یاد گیری اصول تکاپوشناسی گروهها
- تکاپوشناسی گروه، اهداف کار گروهی
- انواع گروه (کوچک- بزرگ ، باز- بسته ، همگن - ناهمگن و...)
- مراحل تکامل گروه
- فرایند کار گروهی
- هنجارهای گروهی، تضاد و کشمکش در گروه
- نقش های کارکردی و غیر کارکردی در گروه
- تکنیک های تصمیم گیری در کار گروهی
- شیوه های مختلف رهبری در گروه
- ارتباط در گروه

- کاربرد فرایند پرستاری در کار با جمعیت های در معرض خطر:

- بررسی نیازهای خاص جمعیت های در معرض خطر و ارائه تشخیص پرستاری

- برنامه ریزی مداخلات پرستاری سلامت جامعه در سه سطح پیشگیری (ارتقای سلامت، تشخیص زودرس و درمان فوری، پیشگیری از گسترش مشکل و بازتوانی)

- ارزشیابی نتایج مداخلات

- بررسی و اطمینان از دسترسی جمعیت مورد نظر به خدمات (بخش خصوصی یا دولتی)

- جمعیت کودکان: مسائل و نیازهای بهداشتی خاص آنان

- زنان باردار: مسائل و نیازهای بهداشتی خاص آنان

- سالمندان: مسائل و نیازهای بهداشتی خاص آنان

- فقرا و بی خانمان ها: مسائل و نیازهای بهداشتی خاص آنان

- خانواده های آسیب پذیر: مسائل و نیازهای بهداشتی خاص آنان

- وابستگی به مواد(اعتیاد) و مصرف تنباکو: مسائل و نیازهای بهداشتی خاص آنان

- بیماریهای عفونی و واگیردار

- بیماران دیابتی

- بیماران پرفشاری خون

ب: (کارآموزی ۵۱ ساعت)

خدمات:

- شناسایی جمعیت در معرض خطر در جامعه هدف بر اساس اصول مربوطه، بررسی نیاز های عمومی و خاص آن، ارائه برنامه جامع مراقبتی برای آن، اجرای برنامه مراقبتی و ارزشیابی آن

- تشکیل و اداره جلسه گروهی در عرصه ارائه خدمات پرستاری سلامت جامعه با حضور مددجویان، اعضای خانواده و سایر افراد جامعه در راستای حل مسائل بهداشتی به منظور دستیابی به راهکارهای مناسب و تدوین و ارائه گزارش

- انجام مصاحبه ، آموزش به فرد و خانواده

- پژوهش و نگارش مقالات علمی

- مهارت های حل مسئله

- ارزیابی خطرات سلامت جامعه (Environmental visit)

- ارزیابی سلامت عمومی در جامعه

- Home visit

- School visit

- پایش رشد و نمو کودکان

- ارزیابی توانمندی های سالمندان

- مهارت ایمن سازی

- توانایی تریاژ بیماران

- ارجاع به منابع جامعه و پیگیری

- تهیه گزارش
  - انجام واکسیناسیون
  - انجام تست مانتو (PPD)
  - تهیه محلول مایع درمانی (ORT)
  - مدیریت حمل فرد مصدوم یا آسیب دیده در بحران در "Skill Lab"
  - استفاده از گلوکومتر و کواگولومتر
  - خونگیری از پاشنه پای نوزادان
  - مراقبت از تراکئوستومی
- عرصه: مراکز درمانی و بهداشتی، مدارس، منازل و سرای سالمندان
کشیک: با توجه به برنامه زمان بندی شده

منابع درس : (Last Edition)

- 1- Stanhope, M, Lancaster J. Community & Public Health Nursing .Mosby, USA, Last Edition.
- 2- Corey, MS., & Corey, G. Groups: Process and practice Belmont, CA: Thompson Brooks/Cole, Last Edition.
- 3- Geoffrey L. Greif, Paul H. Ephross. Group Work with Populations at Risk, Oxford university press, 3rd edition, 2010

۴- آخرین ویرایش کتب پرستاری سلامت جامعه و مقالات مرتبط

شیوه ارزیابی دانشجو :

نظری:

- حضور و مشارکت فعال و ارائه سمینار در کلاس

- آزمون میان دوره و پایان دوره

کارآموزی: ارزشیابی گزارش کتبی و شفاهی ارائه شده در خصوص نحوه بررسی نیازها، برنامه ریزی و اجرای آن

منابع فرهنگ اسلامی به زبان فارسی

آیات ، منابع روایی مربوط به دروس پرستاری :

- قرآن کریم
- نهج الفصاحه
- طب النبى
- نهج البلاغه
- رساله حقوق امام سجاد عليه السلام
- طب الصادق
- طب الرضا
- کلینی رازی، محمد ابن یعقوب .اصول کافی. تهران : دارالکتب الاسلامیه؛ ۱۳۶۵.
- بحار الانوار
- تهذیب الاحکام
- استبصار
- من لا یحضر الفقیه
- قانون در طب . ابو علی سینا
- عیون اخبار الرضا

فصل چهارم
استانداردهای برنامه آموزشی
رشته پرستاری سلامت جامعه
در مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته

استانداردهای ضروری برنامه‌های آموزشی

- * ضروری است ، برنامه آموزشی (Curriculum) مورد ارزیابی در دسترس اعضای هیئت علمی و فراگیران قرار گرفته باشد.
- * ضروری است ، طول دوره ، طبق مقررات، توسط دانشگاه‌های مجری رعایت شود .
- * ضروری است فراگیران لاگ‌بوک قابل قبولی ، منطق با توانمندی‌های عمومی و اختصاصی مندرج در برنامه‌ی مورد ارزیابی در اختیار داشته باشند .
- * ضروری است ، کارنما به طور مستمر توسط فرگیران تکمیل و توسط استادان مربوطه پایش و نظارت شود و باز خورد مکتوب لازم به آنها ارائه گردد.
- * ضروری است ، فراگیران بر حسب نیمسال تحصیلی ، مهارت‌های مداخله‌ای اختصاصی لازم را بر اساس موارد مندرج در برنامه انجام داده باشند و در کارنمای خود ثبت نموده و به امضای استادان ناظر رسانده باشند .
- * ضروری است ، در آموزش‌ها حداقل از ۷۰٪ روش‌ها و فنون آموزشی مندرج در برنامه ، استفاده شود .
- * ضروری است ، فراگیران در طول هفته طبق تعداد روزهای مندرج در قوانین جاری در محل کار خود حضور فعال داشته ، وظایف خود را تحت نظر استادان ویا فراگیران سال بالاتر انجام دهند و برنامه‌ی هفتگی یا ماهانه گروه در دسترس باشد .
- * ضروری است ، فراگیران ، طبق برنامه‌ی تنظیمی گروه ، در برنامه‌های آموزشی و پژوهشی نظیر: ، کنفرانس‌های درون‌بخشی ، سمینارها، انجام کارهای تحقیقاتی و مشارکت در آموزش رده‌های پایین‌تر حضور فعال داشته باشند و برنامه‌ی هفتگی یا ماهانه آموزشی گروه در دسترس باشد .
- * ضروری است ، فراگیران بر حسب سال تحصیلی ، واحدهای خارج از گروه آموزشی را (در صورت وجود) گذرانده و از مسئول عرصه مربوطه گواهی دریافت نموده باشند و مستندات آن به رویت گروه ارزیاب رسانده شود..
- * ضروری است ، بین گروه آموزشی اصلی و دیگر گروه‌های آموزشی همکاری‌های علمی از قبل پیش‌بینی‌شده و برنامه‌ریزی‌شده وجود داشته باشد و مستنداتی که مبین این همکاری‌ها باشند ، در دسترس باشد .
- * ضروری است ، فراگیران مقررات Dress code (مقررات ضمیمه) را رعایت نمایند .
- * ضروری است ، فراگیران از کدهای اخلاقی مندرج در برنامه آگاه باشند و به آن عمل نمایند و عمل آنها مورد تأیید گروه ارزیاب قرار گیرد .
- * ضروری است ، منابع درسی اعم از کتب و مجلات موردنیاز فراگیران و هیات علمی ، در قفسه کتاب گروه آموزشی در دسترس آنان باشد .
- * ضروری است ، فراگیران در طول دوره خود به روش‌های مندرج در برنامه ، مورد ارزیابی قرار گیرند و مستندات آن به گروه ارزیاب ارائه شود.
- * ضروری است ، فراگیران در طول دوره خود ، در برنامه‌های پژوهشی مشارکت داشته باشند و مستندات آن در دسترس باشد.

* ضروری است ، در گروه آموزشی اصلی برای کلیه فراگیران کار پوشه آموزشی (Portfolio) تشکیل شود و نتایج ارزیابی‌ها ، گواهی‌های فعالیت‌های آموزشی خارج از گروه اصلی ، تشویقات ، تذکرات و مستندات ضروری دیگر در آن نگهداری شود .

* ضروری است ، گروه برای تربیت فراگیران دوره ، هیات علمی موردنیاز را بر اساس تعداد ، گرایش و رتبه‌ی مندرج در برنامه در اختیار داشته باشد و مستندات آن در اختیار گروه ارزیاب قرار گیرد .

* ضروری است ، بخش برای تربیت فراگیران دوره ، کارکنان دوره‌دیده موردنیاز را طبق موارد مندرج در برنامه در اختیار داشته باشد .

* ضروری است ، دوره ، فضاهای آموزشی عمومی موردنیاز را از قبیل : کلاس درس اختصاصی ، قفسه کتاب اختصاصی در گروه و کتابخانه عمومی ، مرکز کامپیوتر و سیستم بایگانی علمی در اختیار داشته باشد .

* ضروری است ، دوره ، فضاهای اختصاصی موردنیاز را بر اساس موارد مندرج در برنامه در سطح دانشگاه در اختیار داشته باشند .

* ضروری است ، تعداد و تنوع جمعیت‌های مورد نیاز برای انجام پژوهشها در محل تحصیل فراگیران ، بر اساس موارد مندرج در برنامه در دسترس باشند .

* ضروری است ، به ازای هر فراگیر در صورت نیاز به تعداد پیش‌بینی‌شده در برنامه ، تخت بستری فعال (در صورت نیاز دوره) در اختیار باشد .

* ضروری است ، تجهیزات موردنیاز مندرج در برنامه در اختیار مجریان برنامه قرار گرفته باشد و کیفیت تجهیزات ، مورد تأیید گروه ارزیاب باشد .

* ضروری است ، عرصه‌های آموزشی خارج از گروه ، مورد تأیید قطعی گروه‌های ارزیاب باشند .

* ضروری است ، دانشگاه ذیربط یا مراکز آموزشی مورد ارزیابی ، واجد ملاک‌های مندرج در برنامه باشد .

فصل پنجم
ارزشیابی برنامه آموزشی
رشته پرستاری سلامت جامعه
در مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته

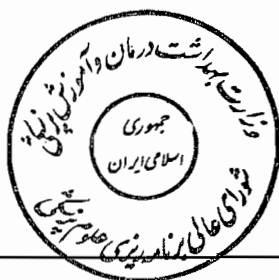
ارزشیابی برنامه
(Program Evaluation)

نحوه ارزشیابی تکوینی برنامه:

برنامه آموزشی کارشناسی ارشد ناپیوسته پرستاری در پایان سال تحصیلی با نظرسنجی از دانشجویان، دانشجویان سال آخر، اساتید و مدیران گروه‌های آموزشی صورت می‌گیرد.

شرایط ارزشیابی نهایی برنامه:

این برنامه در شرایط زیر ارزشیابی خواهد شد:

- ۱- گذشت ۴ الی ۶ سال از اجرای برنامه
- ۲- تغییرات عمده فناوری که نیاز به بازنگری برنامه را مسجل کند
- ۳- تصمیم سیاستگذاران اصلی مرتبط با برنامه

شاخص‌های ارزشیابی برنامه:

شاخص:	معیار:
• میزان رضایت دانش‌آموختگان از برنامه:	۸۵ درصد
• میزان رضایت اعضای هیات علمی از برنامه:	۸۰ درصد
• میزان رضایت مدیران نظام سلامت از نتایج برنامه:	۷۰ درصد
• میزان برآورد نیازها و رفع مشکلات سلامت توسط دانش‌آموختگان رشته:	طبق نظر ارزیابان
• کمیت و کیفیت تولیدات فکری و پژوهشی توسط دانش‌آموختگان رشته:	طبق نظر ارزیابان

شیوه ارزشیابی برنامه:

- نظرسنجی از هیات علمی درگیر برنامه، دستیاران و دانش‌آموختگان با پرسشنامه‌های از قبل تدوین شدن
- استفاده از پرسشنامه‌های موجود در واحد ارزشیابی و اعتباربخشی دبیرخانه

متولی ارزشیابی برنامه:

متولی ارزشیابی برنامه، شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی با همکاری گروه تدوین یا بازنگری برنامه و سایر دبیرخانه‌های آموزشی و سایر اعضای هیات علمی می‌باشند.

نحوه بازنگری برنامه:

مراحل بازنگری این برنامه به ترتیب زیر است:

- گردآوری اطلاعات حاصل از نظرسنجی، تحقیقات تطبیقی و عرصه‌ای، پیشنهادات و نظرات صاحب‌نظران
- درخواست از دبیرخانه جهت تشکیل کمیته بازنگری برنامه
- طرح اطلاعات گردآوری شده در کمیته بازنگری برنامه
- بازنگری در قسمت‌های مورد نیاز برنامه و ارائه پیش‌نویس برنامه آموزشی بازنگری شده به دبیرخانه شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی

ضمائم

منشور حقوق بیمار در ایران

۱- دریافت مطلوب خدمات سلامت حق بیمار است.

- ارائه خدمات سلامت باید:

۱-۱) شایسته شان و منزلت انسان و با احترام به ارزش‌ها، اعتقادات فرهنگی و مذهبی باشد.

۱-۲) بر پایه‌ی صداقت، انصاف، ادب و همراه با مهربانی باشد.

۱-۳) فارغ از هرگونه تبعیض از جمله قومی، فرهنگی، مذهبی، نوع بیماری و جنسیتی باشد.

۱-۴) بر اساس دانش روز باشد.

۱-۵) مبتنی بر برتری منافع بیمار باشد.

۱-۶) در مورد توزیع منابع سلامت مبتنی بر عدالت و اولویت‌های درمانی بیماران باشد.

۱-۷) مبتنی بر هماهنگی ارکان مراقبت اعم از پیشگیری، تشخیص، درمان و توانبخشی باشد.

۱-۸) به همراه تامین کلیه امکانات رفاهی پایه و ضروری و به دور از تحمیل درد و رنج و محدودیت‌های غیرضروری باشد.

۱-۹) توجه ویژه‌ای به حقوق گروه‌های آسیب‌پذیر جامعه از جمله کودکان، زنان باردار، سالمندان، بیماران روانی، زندانیان، معلولان ذهنی و جسمی و افراد بدون سرپرست داشته باشد.

۱-۱۰) در سریع‌ترین زمان ممکن و با احترام به وقت بیمار باشد.

۱-۱۱) با در نظر گرفتن متغیرهایی چون زبان، سن و جنس گیرندگان خدمت باشد.

۱-۱۲) در مراقبت‌های ضروری و فوری (اورژانس)، بدون توجه به تأمین هزینه‌ی آن صورت گیرد. در موارد غیر فوری (الکتیو) بر اساس ضوابط تعریف شده باشد.

۱-۱۳) در مراقبت‌های ضروری و فوری (اورژانس)، در صورتی که ارائه خدمات مناسب ممکن نباشد، لازم است پس از ارائه‌ی خدمات ضروری و توضیحات لازم، زمینه انتقال بیمار به واحد مجهز فراهم گردد.

۱-۱۴) در مراحل پایانی حیات که وضعیت بیماری غیر قابل برگشت و مرگ بیمار قریب الوقوع می باشد برای حفظ آسایش وی راهکاری ارائه گردد. منظور از آسایش، کاهش درد و رنج بیمار، توجه به نیازهای روانی، اجتماعی، معنوی و عاطفی وی و خانواده‌اش در زمان احتضار می‌باشد. بیمار در حال احتضار حق دارد در آخرین لحظات زندگی خویش با فردی که می‌خواهد همراه گردد.

۲- اطلاعات باید به نحو مطلوب و به میزان کافی در اختیار بیمار قرار گیرد.

۲-۱) محتوای اطلاعات باید شامل موارد ذیل باشد:

۲-۲-۱) مفاد منشور حقوق بیمار در زمان پذیرش.

۲-۱-۲) ضوابط و هزینه‌های قابل پیش بینی بیمارستان اعم از خدمات درمانی و غیر درمانی و ضوابط بیمه و معرفی سیستم‌های حمایتی در زمان پذیرش.

۲-۱-۳) نام، مسؤلیت و رتبه‌ی حرفه‌ای اعضای گروه پزشکی مسئول ارائه مراقبت از جمله پزشک، پرستار و دانشجو و ارتباط حرفه‌ای آن‌ها با یکدیگر.

۲-۱-۴) روش‌های تشخیصی و درمانی و نقاط ضعف و قوت هر روش و عوارض احتمالی آن، تشخیص بیماری، پیش‌آگهی و عوارض آن و نیز کلیه‌ی اطلاعات تأثیرگذار در روند تصمیم‌گیری بیمار.

۲-۱-۵) نحوه‌ی دسترسی به پزشک معالج و اعضای اصلی گروه پزشکی در طول درمان.

۲-۱-۶) کلیه‌ی اقداماتی که ماهیت پژوهشی دارند.

۲-۱-۷) ارائه آموزش‌های ضروری برای استمرار درمان.

۲-۲) نحوه‌ی ارائه اطلاعات باید به صورت ذیل باشد:

۲-۲-۱) اطلاعات باید در زمان مناسب و متناسب با شرایط بیمار از جمله اضطراب و درد و ویژگی‌های فردی وی از جمله زبان، تحصیلات و توان درک در اختیار وی قرار گیرد، مگر این‌که:

- تأخیر در شروع درمان به واسطه‌ی ارائه‌ی اطلاعات فوق سبب آسیب به بیمار گردد (در این صورت انتقال اطلاعات پس از اقدام ضروری، در اولین زمان مناسب باید انجام شود).

- بیمار علی‌رغم اطلاع از حق دریافت اطلاعات، از این امر امتناع نماید که در این صورت باید خواست بیمار محترم شمرده شود، مگر این‌که عدم اطلاع بیمار، وی یا سایرین را در معرض خطر جدی قرار دهد.

۲-۲-۲) بیمار می‌تواند به کلیه‌ی اطلاعات ثبت‌شده در پرونده‌ی بالینی خود دسترسی داشته باشد و تصویر آن را دریافت نموده و تصحیح اشتباهات مندرج در آن را درخواست نماید.

۳- حق انتخاب و تصمیم‌گیری آزادانه بیمار در دریافت خدمات سلامت باید محترم شمرده شود.

۳-۱) محدوده انتخاب و تصمیم‌گیری درباره موارد ذیل می‌باشد:

۳-۱-۱) انتخاب پزشک معالج و مرکز ارائه‌کننده‌ی خدمات سلامت در چارچوب ضوابط.

۳-۱-۲) انتخاب و نظر خواهی از پزشک دوم به عنوان مشاور.

۳-۱-۳) شرکت یا عدم شرکت در هر گونه پژوهش، با اطمینان از اینکه تصمیم‌گیری وی تأثیری در تداوم نحوه دریافت خدمات سلامت نخواهد داشت.

۳-۱-۴) قبول یا رد درمان‌های پیشنهادی پس از آگاهی از عوارض احتمالی ناشی از پذیرش یا رد آن مگر در موارد خودکشی یا مواردی که امتناع از درمان شخص دیگری را در معرض خطر جدی قرار می‌دهد.

۳-۱-۵) اعلام نظر قبلی بیمار در مورد اقدامات درمانی آتی در زمانی که بیمار واجد ظرفیت تصمیم‌گیری می‌باشد ثبت و به‌عنوان راهنمای اقدامات پزشکی در زمان فقدان ظرفیت تصمیم‌گیری وی با رعایت موازین قانونی مد نظر ارائه‌کنندگان خدمات سلامت و تصمیم‌گیرنده جایگزین بیمار قرار گیرد.

۳-۲) شرایط انتخاب و تصمیم‌گیری شامل موارد ذیل می‌باشد:

۳-۲-۱) انتخاب و تصمیم‌گیری بیمار باید آزادانه و آگاهانه، مبتنی بر دریافت اطلاعات کافی و جامع (مذکور در بند دوم) باشد.

۳-۲-۲) پس از ارائه اطلاعات، زمان لازم و کافی به بیمار جهت تصمیم‌گیری و انتخاب داده شود.

۴- ارائه خدمات سلامت باید مبتنی بر احترام به حریم خصوصی بیمار(حق خلوت) و رعایت اصل رازداری باشد.
۴-۱) رعایت اصل رازداری راجع به کلیه اطلاعات مربوط به بیمار الزامی است مگر در مواردی که قانون آن را استثنا کرده باشد.

۴-۲) در کلیه مراحل مراقبت اعم از تشخیصی و درمانی باید به حریم خصوصی بیمار احترام گذاشته شود. ضروری است بدین منظور کلیه امکانات لازم جهت تضمین حریم خصوصی بیمار فراهم گردد.
۴-۳) فقط بیمار و گروه درمانی و افراد مجاز از طرف بیمار و افرادی که به حکم قانون مجاز تلقی می‌شوند میتوانند به اطلاعات دسترسی داشته باشند.

۴-۴) بیمار حق دارد در مراحل تشخیصی از جمله معاینات، فرد معتمد خود را همراه داشته باشد. همراهی یکی از والدین کودک در تمام مراحل درمان حق کودک می باشد مگر اینکه این امر بر خلاف ضرورت‌های پزشکی باشد.

۵- دسترسی به نظام کارآمد رسیدگی به شکایات حق بیمار است.

۵-۱) هر بیمار حق دارد در صورت ادعای نقض حقوق خود که موضوع این منشور است، بدون اختلال در کیفیت دریافت خدمات سلامت به مقامات ذی صلاح شکایت نماید.

۵-۲) بیماران حق دارند از نحوه رسیدگی و نتایج شکایت خود آگاه شوند.

۵-۳) خسارت ناشی از خطای ارائه کنندگان خدمات سلامت باید پس از رسیدگی و اثبات مطابق مقررات در کوتاه‌ترین زمان ممکن جبران شود.

در اجرای مفاد این منشور در صورتی که بیمار به هر دلیلی فاقد ظرفیت تصمیم‌گیری باشد، اعمال کلیه حقوق بیمار- مذکور در این منشور- بر عهده‌ی تصمیم‌گیرنده‌ی قانونی جایگزین خواهد بود. البته چنانچه تصمیم‌گیرنده‌ی جایگزین بر خلاف نظر پزشک، مانع درمان بیمار شود، پزشک می‌تواند از طریق مراجع ذیربط درخواست تجدید نظر در تصمیم‌گیری را بنماید.

چنانچه بیماری که فاقد ظرفیت کافی برای تصمیم‌گیری است، اما میتواند در بخشی از روند درمان معقولانه تصمیم بگیرد، باید تصمیم او محترم شمرده شود.

آیین نامه اجرایی پوشش (Dress Code) و اخلاق حرفه ای دانشجویان در محیط های آزمایشگاهی بالینی

نحوه پوشش و رفتار تمامی خدمتگزاران در مشاغل گروه پزشکی* باید به گونه ای باشد که ضمن حفظ شئون حرفه ای، زمینه را برای ارتباط مناسب و موثر حرفه ای با بیماران، همراهان بیماران، همکاران و اطرافیان در محیط های آموزشی فراهم سازد. لذا رعایت مقررات زیر برای کلیه عزیزانی که در محیط های آموزشی بالینی و آزمایشگاهی در حال تحصیل یا ارائه خدمت هستند، اخلاقاً الزامی است.

فصل اول: لباس و نحوه پوشش

لباس دانشجویان جهت ورود به محیط های آموزشی به ویژه محیط های بالینیو آزمایشگاهی باید متحدالشکل بوده و شامل مجموعه ویژگیهای زیر باشد:

- ۱- روپوش سفید بلند(در حد زانو و غیر چسبان با آستین بلند)
- ۲- روپوش باید دارای آرم دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مربوطه باشد.
- ۳- تمامی دکمه های روپوش باید در تمام مدت حضور در محیط های آموزشی بطور کامل بسته باشد.
- ۴- استفاده از کارت شناسایی معتبر عکس دار حاوی (حرف اول نام، نام خانوادگی،عنوان، نام دانشکده و نام رشته) بر روی پوشش، در ناحیه سینه سمت چپ در تمام مدت های حضور در محیط های آموزشی الزامی می باشد.
- ۵- دانشجویان خانم باید تمامی سر، گردن، نواحی زیر گردن و موها را با پوشش مناسب بپوشانند.
- ۶- شلوار باید بلند متعارف و ساده و غیر چسبان باشد استفاده از شلوارهای جین پاره و نظایر آن در شان حرف پزشکی نیست.
- ۷- پوشیدن جوراب ساده که تمامی پا و ساق پا را بپوشاند ضروری است.
- ۸- پوشیدن جوراب های توری و یا دارای تزیینات ممنوع است.
- ۹- کفش باید راحت و مناسب بوده، هنگام راه رفتن صدا نداشته باشد.
- ۱۰- روپوش، لباس و کفش باید راحت، تمیز، مرتب و در حد متعارف باشد و نباید دارای رنگهای تند و زننده نا متعارف باشد.

*منظور از گروه پزشکی، شاغلین در حرف پزشکی، دندانپزشکی، داروسازی، پرستاری، مامایی، توانبخشی، بهداشت، تغذیه، پیراپزشکی، علوم پایه و فناوریهای نوین مرتبط با علوم پزشکی است.

- ۱۱- استفاده از نشانه های نامربوط به حرفه پزشکی و آویختن آن به روپوش، شلوار و کفش ممنوع می باشد
- ۱۲- استفاده و در معرض دید قرار دادن هر گونه انگشتر، دستبند، گردن بند و گوشواره (به جز حلقه ازدواج در محیط های آموزشی ممنوع می باشد).
- ۱۳- استفاده از دمپایی و صندل در محیط های آموزشی بجز اتاق عمل ممنوع می باشد.

فصل دوم: بهداشت فردی و موازین آرایش در محیط های آموزشی کشور

- ۱- وابستگی به حرف پزشکی الگوهای نظافت و بهداشت فردی هستند، لذا، بدون تردید تمیزی ظاهر و بهداشت رفتار در محیط های آموزشی علوم علوم پزشکی از ضروریات است.
- ۲- ناخن ها باید کوتاه و تمیز باشد آرایش ناخن ها با لاک و برچسب های ناخن در هر شکلی ممنوع است استفاده از ناخن های مصنوعی و ناخن بلند موجب افزایش شانس انتقال عفونت و احتمال آسیب به دیگران و تجهیزات پزشکی می باشد.
- ۳- آرایش سر و صورت به صورت غیر متعارف و دور از شئون حرفه پزشکی ممنوع می باشد.
- ۴- نمایان نمودن هرگونه آرایش بصورت تاتو و با استفاده از حلقه یا نگین در بینی یا هر قسمت از دستها و صورت ممنوع است.
- ۵- ادوکلن و عطرها با بوی تند و حساسیت زا در محیط های آموزشی ممنوع است.

فصل سوم: موازین رفتار دانشجویان در محیط های آموزش پزشکی

- ۱- رعایت اصول اخلاق حرفه ای، تواضع و فروتنی در برخورد با بیماران، همراهان بیماران، استادان، فراگیران و کارکنان الزامی است.
- ۲- صحبت کردن در محیط های آموزشی باید به آرامی و با ادب همراه باشد. و هرگونه ایجاد سرو و صدای بلند و یا بر زبان راندن کلمات که در شان حرفه پزشکی نیست، ممنوع است.
- ۳- استعمال دخانیات در کلیه زمان های حضور فرد در محیط های آموزشی، ممنوع می باشد.
- ۴- جویدن آدامس و نظایر آن در آزمایشگاهها، سالن کنفرانس، راند بیماران و در حضور اساتید، کارکنان و بیماران ممنوع می باشد.
- ۵- در زمان حضور در کلاس ها، آزمایشگاهها و راند بیماران، تلفن همراه باید خاموش بوده و در سایر زمان ها، استفاده از آن به حد ضرورت کاهش یابد.
- ۶- هرگونه بحث و شوخی های عمومی مرتبط نظیر آسانسورها، کافی شاپ ها و رستوران ها ممنوع می باشد.

فصل چهارم: نظارت بر اجرا و پیگیری موارد تخلف آئین نامه

۱- نظارت بر رعایت اصول این آئین نامه در بیمارستان های آموزشی و سایر محیط های آموزشی علوم وابسته پزشکی بالینی بر عهده معاون آموزشی بیمارستان، مدیر گروه، رئیس بخش و کارشناسان آموزشی و دانشجویی واحد مربوطه می باشد.

۲- افرادی که اخلاق حرفه ای و اصول این آئین نامه را رعایت ننمایند ابتدا تذکر داده می شود و در صورت اصرار بر انجام تخلف به شورای انضباطی دانشجویان ارجاع داده می شوند.